

Λετρενη Πολι à tun Ɖrømu
dánafeebil'á ke
Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè
Λετρενη funṅṅ jwumpe e ke

Poli na mpyi Yahutu, u à si Siri k̀ni i, Tarisi k̀nhe e. Nka Zheruzalemu k̀nhe e u à lyε, wani u à Kile Jwumpe taanna mú. Poli mpyi a uye pwṅ Yahutuubii làda karigii na sèl'e. U mpyi maha d̀anafeebii kyérege sèl'e. Nka Kafoonji Yesu à uye cyêe u na, maa u yyer'a pyi u t̀nntunṅṅ supyishinji sanṅ'á.

Poli la mpyi si ṅk̀are Ɖrømu k̀nbnwøhe e si Jwumpe Nintanmpe jwo, si ỳiri wani si ṅk̀are Esipañi k̀ni i si sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani mú, ṅka u jyε a jà a li pyinṅkanni ta mε.

D̀anafeebii kurunṅke ku mpyi Ɖrømu k̀nbnwøhe e ke, kuru shiinbii mpyi Yahutuubii ná supyishinji sanṅi.

Jyε ka Poli si mpa lógo na d̀anafeebii pi mpyi a fworo Yahutuubii shinji i, ná mp̄ii pi mpyi a fworo supyishinji sanṅi i ke, na ṅgaha na wá uru supyishinji kuuyi shuunṅinji shwøḥøl'e: Yahutuubii mpyi a supyishinji sanṅi le barag'e mε, ṅaha kurugo yε pi mpyi a li ta na supyishinji sanṅi jyε na Kile t̀nntunṅṅ Musa Saliyanji kurigii ṅaare mε. Supyishinji sanṅi mpyi na s̀ønṅi na pir'à pwóro, ṅaha kurugo yε pire jyε a pwṅ uru Saliyanji na mε.

Ka Poli si li cyêe pi kuuyi shuunṅinji na na Kile jyε a s̀upya pwóṅṅ s̀upya na mε, Jwumpe Nintan-

mpe na nyε sùpyire puni wumɔ, Yahutuubii bâra supyishiŋi sanŋi na.

Sùpyire pun'à Kile ɲwɔmɛɛni yaha, Yahutuubii bâra supyishiŋi sanŋi na. Kile lùn'à yîri sùpyire puni taan (1.18--3.20). Nka Yesu u nyε u nyε a kapii pyi mɛ, ur'à kwû sùpyire puni cyaga. U kwùŋ'à sùpyire kapegigii yàfa ti na. Lire e shin maha shin u à dá u na ke, Kile maha pire tɔre shintiibil'e (3.21--5.21). Pyiŋkanni na Kile maha sùpyaŋi pyi na u à tíi ur'á ke, Jwumpe Nintanmpe na lire cyêre. Dániyaŋi kanni kurugo lire maha jà a pyi, mà lwó tasiige na, mà sà nɔ takwɔge na (1.17).

Poli à li cyêe na Kile Saliyaŋi na nyε yacɛnɲɛ, nka li fânhe nyε sùpyaŋi i, u jà u a u kurigii ɲaare mɛ. Nka Kile à ɲùnaara ta wuu na, maa u Munaani tun l'à wuu tɛge (6--8).

Nyε Poli à jwo mà yyaha tíi ná Yahutuubil'e, u a jwo: Yahutuubii pi mɛn'à Kile Niɲcwɔnrɔŋi cyé ke, Kile nyε a u shiinbii cyé mɛ. U à ɲwɔ pi na maa pi cwɔnrɔ. Canŋka Izirayeli shiinbii sí shìŋi niŋkwombaŋi ta Yesu Kirisita cye kurugo (9--11).

Mà tàanna ná Kirisita kacɛnni nimpyiini i wuu mú pun'á, pyiŋkanni na dánafeebil'à yaa pi piye pwɔ u na, pi i piye kyaa tán piy'á ná pi zòmpyaagii puni i ke, Poli à lire cyêe pi na (12--16).

Lɛɛɛŋi tasiige

¹ Mii Poli na nyε Yesu Kirisita báarapyi. Kile à mii cwɔnrɔ maa mii yyere mà pyi Yesu túnntunɲɔ, bà mii si mpyi s'a u Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á mɛ. ² Kile mpyi a puru Jwumpe Nintanmpe ɲwɔmɛɛni lwó fo tɛmɔni i u Jwumpe Semɛŋi i u

tùntunmpii cye kurugo. ³ Puru Jwumpe Nintanmpe na u Jyaŋi shɛnrɛ yu, uru ŋgemu u à pa mpyi sùpya maa mpyi saanŋi Dawuda tùluge shin ke. ⁴ U à jè a fwordo kwùŋi i, Kile Munaani à li cyêe na Kile Jyaŋi wi, uru u jye wuu Kafoonŋi Yesu Kirisita, uru u jye síŋifoo. ⁵ Uru cye kurugo Kile à jwɔ mii na, maa mii pyi tùnntunŋɔ Kafoonŋi metange kurugo, bà supyishinŋi puni si mpyi si dá u na s'a u pèrɛ mɛ. ⁶ Yii mú na jye tire sùpyire e, yii Kile à yyere yii pyi Yesu Kirisita wuu ke. ⁷ Yii pi jye Ɔrɔmu kànbwɔhe e ke, yii pun'á mii à ŋge letɛɛŋi kan. Kile à yii kyaa táan uy'á, maa yii yyer'a pyi u wuu. Wuu Tunŋi Kile ná wuu Kafoonŋi Yesu Kirisita pi jwɔ yii na, pi i yyerɛŋke kan yii á.

Poli la jye si sà fwordo Yesu dánafɛebii na Ɔrɔmu kànbwɔhe e

⁸ Yyɛcyiige na, mii à fwù kan na Kilenŋi á, Yesu Kirisita mɛge na yii puni kurugo, jaha na ye yii dányanŋi kyaa na yu diŋyɛŋi cyeyi puni i. ⁹ Mii na báare Kile á ná na zòmbilini puni i, u Jyaŋi Jwumpe Nintanmpe njwuŋi cye kurugo. Kile à li cè na mii na sɔnŋi yii kyaa na, na Kilejareyi puni i. ¹⁰ Tère o tère e mii jye na Kile jáare ke, mii maha li cya u á, kampyi u jyii wuuni li jye li li, u na yaha si tère ta sà fwordo yii na. ¹¹ Yii li cè na mii la à sii si yii nya, Kile Munaani à kàlanŋi ŋgemu kan mii á ke, bà mii si mpyi si sà yii taanna uru na, yii i fànha ta mɛ. ¹² Mii la jye si màban le yii e bà yii si mpyi s'a sì yyaha na Kile kuni i mɛ. Mà bàra lire na, mii la jye yii Kile kuni yyaha yyére zhèŋi si màban le mii i.

¹³ Mii c̀nmpyiibii, mii la na jye yii li cè, na mii mpyi a li lwó tooyo niŋyahay'e naye funŋ'i, si sà

fwooro yii na, bà mii si mpyi si báara pyi yii yyére si u fyè nya yii shwəhəl'e, bà mii à u nya supyishiŋi sanŋi shwəhəl'e mε. Nka ali numε, mii sàha jà a shà mε. ¹⁴ Kānbwəhəshiin bâra nyεgeŋwəhəshiin na, mp̄ii pi à kâla ke, mà bâra mp̄ii pi nyε pi nyε a kâla mε, sùpyire puni fwoo na nyε mii na Jwumpe Nintanmpe njwuŋi kàmpañke na. ¹⁵ Lire kurugo l'à sàa táan mii á, mà sà Jwumpe Nintanmpe jwo yii Ɔrɔmu shiinbil'á mú.

¹⁶ Mii nyε na sílege si Jwumpe Nintanmpe jwo mε, naha kurugo yε mpiimu ká dá pu na ke, Kile sífenε ti nyε pu pi mà pire shwə, mà lwó Yahutu-ubii na, mà sà nɔ supyishiŋi sanŋi na. ¹⁷ Yii li cè, pyiŋkanni na Kile maha sùpyañi pyi u à tíi u yyaha taan ke, Jwumpe Nintanmpe maha lire cyêre. Dániyaŋi kanni cye kurugo lire maha jà a pyi, mà lwó tasiige e, mà sà nɔ takwəge e. Yire y'à séme Kile Jwumpe Semεŋi i na: «Sùpyañi u à tíi ke, dániyaŋi cye kurugo uru maha mpyi nyii na* .»

Mpii pi nyε pi nyε na fyáge Kile na mε

¹⁸ Mpii pi nyε pi nyε na fyáge Kile na, maa mpyi pi nyε a tíi mε, Kile lùyirini na liye cyêre mà yîri nìnyinji i pire mεε na, naha na yε pi ntiimbaañi kurugo, pi à cyé sèŋi na. ¹⁹ Mà li ta, nde wà sí n-jà n-cè Kile kyaa na ke, lir'à fíniŋε pi á. Kile yabilin'á lire fíniŋ'a cyêre pi na. ²⁰ Kile sífente tεgele baa woore ná u yabilinji nyε yaage nkemu ke, yire na nyε yaaya niŋyambaaya. Nka mà lwó diŋyεŋ'á dá ke, yaayi Kile à dá ke, u sífente tεgele baa woore ná u kileere na naa na ncwúu yire cye kurugo. Lire e ke tanga tataga nyε sùpya á mε. ²¹ Ali mà li ta pi à Kile cè,

* **1:17** Abakuki 2.4

u ná pèente t'à yaa ke, pi nyε a tire taha u na mε, pi nyε na fwù kaan u á mú mε. Pi sònñore na nyε laaga baa, pi yákilibii puni sí nyε numpire. ²² Pi à piye yaha yákilifee, mà li ta sìncomii pi.

²³ Kile u nyε u nyε na ñkwûu mε, pi à uru sìnampe fáa ná yaayi yà malwǝre e, ñjemu yi nyε na ñkwûu ke, mu à jwo: sùpyañi ná sañceenre ná tooyo sicyεere yaayi ná ñìñke yafilii.

²⁴ Lire kurugo Kile à pi yaha piy'á pi i katupwǝhoyi pyi mà tàanna ná pi nyii wuuni i, fo ka pi ñjini si láha pi na. ²⁵ Pi à Kile sèñi fáa kafinare na, maa u yadayi père maa yi kère, maa ñcyé yi Davooni na, uru sí u à yaa ná ñkèñi i fo tèekwombaa. Amiina. ²⁶ Lire kurugo Kile à pi yaha piy'á pi i pi nyii karigii silege baa wogigii pyi. Tasinnage k'à yaa k'a mpyi nòñi ná ceñi shwǝhǝl'e ke, pi cyeebil'à kuru kèenñe na mpyi ná piye e. ²⁷ Lire pyiñkanni na, nàmbaabii mú à cyeebii yaha wani, ka pi nàmbañeebii lage si shwǝ pi e. Nyε nàmbaabil'à silegebaare pyi ná pi nàmbañeebil'e, maa pi kapiini sàrañi ta. ²⁸ Nyε ná pi sí nyε a li ta kacenne si Kile cè mε, lire e Kile à pi yaha piy'á ná pi sònñonñkanni nimpini i, ka pi i wá na kapyimbaagii pyi. ²⁹ Pi zòompil'à ñi ntiimbaañi karigii shiñi puni ná pege na, pi nyε na ntinni mε, maa mpyi ñyipεenfee. Pi zòompil'à ñi yiñcyεge ná boore ná yoge ná nàñwǝhǝre ná zòñkuuyi ná jwoore na. ³⁰ Mεkεεgefee pi, maa mpyi Kile zàmpeñmii. Pi nyε na silege mε, yàmpeene ná funmbwǝhǝ sùpyii pi. Tèrigii puni i, kapegii nivonñii yyaha pi na ñcaa. Pi nyε a pi sifeebii ñwǝmεeni cù mε. ³¹ Yákili baafee pi, ñwǝmεefee bà

mε, sùpyigire jye pi e mε, jùñaara jye pi e mε. ³² Ali mà li ta pi à Kile Saliyañi cè, na cyire jcyii karigii pyifeebil'à yaa ná kwùñi i, pi jye a li dá cyi mpyinji kanni na mà dε! Nka mpïi pi jye na cyi pyi ke, pi maha màban leni pire e.

2

Shinji u jye na sùpyire sannte cêege ke, urufoo maha jçêegeñi nɔ uye na

¹ Jye mu shin maha shin u maha sùpyire sannte cêege ke, tànga jye a sìi mu á mε. Mu aha a sùpyire sannte cêege, mu maha jçêegeñi cyán maye na, jaha na ye karigii na mu na sùpyire sannte cêege ke, mu mú na cyire pyi. ² Wuu à li cè na mpïi pi jye na cyire karigii pyi ke, Kile sí pire sâra si ntàanna ná pi kapyiinñkil'e ntiñi funñke e. ³ Mu u jye na cyire karigii pyifeebii cêege mà li ta cyire mu mú jye na mpyi ke, mu na sônñi mu sí n-shwɔ Kile yibige na bε? ⁴ Lire e ke Kile u à kariii kwú ke, mu na uru ticenmpε ná u lùtaanni tegεε baa wuuni jñini fare la? Mu jye a cè na Kile ticenmp'à yaa pu mu pyi mu u ma toronñkanni kêennε mà? ⁵ Mu ningyiwaani ná mu toronñkanni ñkêennεmbaanji kurugo, mu na nàvunñke bínnini maye yyaha na canñka mεε na, kuru ñkemu i Kile sí u lùyirini ná u yukyaani cyêe sùpyire na ntiñi funñke e ke. ⁶ U sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná ti kapyiinñkil'e*. ⁷ Mpïi pi à piye waha maa kacennkii pyi bà pi si mpyi si mpyi shinbwoo Kile yyahe taan, u u pi kêe, pi i mpyi ná u e tèrigii puni i mε, u sí shiñi ninñkwombaanji kan pir'á. ⁸ Nka mpïi pi jye na nàkaante pyi, maa jcyé sèenji na,

* **2:6** Zaburu 62.13; Taanliñkii 24.12

maa jee ntiimbaanji na ke, nàvunŋke ná lùyirini sí nò pire na. ⁹ Shin maha shin u jye na kapegigii pyi ke, mà lwó Yahutuubii na yyecyiige na, mà sà nò supyishinji sanŋi na, kyaage ná yyefuge sí pire puni ta. ¹⁰ Nka shin maha shin u jye na kacennkii pyi ke, mà lwó Yahutuubii na, mà sà nò supyishinji sanŋi na, ŋkèenji ná pèente ná yyenŋke sí n-kan pire pun'á. ¹¹ Naha na ye Kile jye a sùpya pwoŋŋ sùpya na me.

¹² Mpii pi à kapegigii pyi mà pi ta pi jye a MusaSaliyaŋi cè me, yoge sí n-kwòn pire na u baa. Nka mpii pi à kapegigii pyi mà pi ta pi à Musa Saliyaŋi cè ke, yoge sí n-kwòn pire na si ntàanna ná u e. ¹³ Mpii pi jye na Musa Saliyaŋi jwumpe nùru kanna ke, pire bà pi à tíi Kile á me. Nka mpii pi jye na u kurigii jaare ke, pire Kile sí n-pyi na pi à tíi. ¹⁴ Supyishinji sanŋi u jye u jye a Musa Saliyaŋi cè me, pire ká a jaare na ntàanna ná u e piy'á, pi mée jye Saliyaŋi cèmbaa ke, pi maha li cyêe pi jaaraŋkanni cye kurugo, na pir'à pi nimpyiini cè. ¹⁵ Pi maha li cyêe na jje Saliyaŋi jye na yu ke, yir'à téen pire funŋ'i. Pi zòmpyaagii maha lire cyêe. Tèrigii cyil'e, pi sònŋore maha pi cêege; tèrigii cyil'e ti maha pi tànga kaan. ¹⁶ Jye bà mii à li jwo Jwumpe Nintanmpe e me, canŋke Kile sí shin maha shin sâra si ntàanna ná u kapyiinkil'e Yesu Kirisita cye kurugo ke, kuru canŋke, sùpyire numpire karigii puni jwôhó sí múgo.

Kile à Yahutuubii cêege mú

¹⁷ Jye mu u à maye pyi Yahutu, ma a ma sònŋore taha MusaSaliyaŋi na, ma a maye pêe na mu na jye Kile wu ke, ¹⁸ mu à Kile jyii wuuni cè, mu s'à

taanna Musa Saliyañi karigii na, ka mu u kacenni cè. ¹⁹ Mu à maye pyi fyiñmpii kàbicuñi, mpìi pi ñye numpini i ke, ma a maye pyi pire bèenmpe. ²⁰ Mpìi pi ñye pi ñye a kyaa cè me, maa mpyi nàñkopyire fiige ke, mu à jwo na mu u ñye pire cyelentuñi, mà li ñùñke pyi na mu à sèenji kuni ñcèñi puni ta Saliyañi i.

²¹ Ñye mu u ñye na sùpyire sannte kâlili ke, maye kâla ke! Mu u ñye na ñko na nàñkaage ñye a ñwə me, mu sí i ku pyi mà de? ²² Mu u ñye na ñko na jacwəwə kà raa mpyi me, mu sí i ti pyi mà de? Mu u ñye na ñko na kacyzunn'à pen mu á, mu sí maha kaczinmbayi yaayi nàñkaage mà de? ²³ Mu u à maye pèe na mu à Musa Saliyañi karigii cè, mu sí ñye na u kurigii ñaare me. Lire e mu à Kile ñjini faha! ²⁴ Yii li cè na y'à jwo Kile Jwumpe Seməñi i na: «Yii Yahutuubii kurugo, supyishinji sanñ'à Kile mege kèege†.»

²⁵ Sèe wi, mu aha a Musa Saliyañi kurigii ñaare, kañwəwə maha mpyi ñkwəññi na, ñka ná mu ñye na Saliyañi kurigii ñaare me, mu ñkwəññi maha mpyi laaga baa. ²⁶ L'aha mpyi mu à jwo shinñi u ñye u ñye a kwəñ me, ñka u na Saliyañi kurigii ñaare, tá li sí n-pyi Kile á mu à jwo u à kwəñ me? ²⁷ Uru nàñi ñye a kwəñ u cyeere e me, ñka u na Saliyañi kurigii ñaare. Ñye mu u ñye mu ñye na Saliyañi kurigii ñaare me, uru nàñi u sí mu cèege. Mà li ta, Saliyañi à sém'a kan mu á, mu mú s'à kwəñ. ²⁸⁻²⁹ Mà si Yahutu cye kurugo, lire kanni ñye na wà pyi Yahutu sèe wuu me. Fyèñi mú sí u à bwəñ cyeere na mà tàanna ná Yahutuubii karigil'e ke, uru bà u ñye ñkwəññi

† 2:24 Ezayi 52.5; Ezekiyeli 36.22-23

sèe wuŋi mɛ. Yahutuŋi sèe wuŋi u nyɛ shinŋi u nyɛ u wi funŋɔ karigil'e ke, Kile Munaani maha ŋkwɔ̀nŋi ŋgemu pyi zòmbilini i ke, uru u nyɛ ŋkwɔ̀nŋi sèe wuŋi. Sùpyir'á bà Yahutuŋi sèe wuŋi maha u ŋkèenŋi taa mɛ; Kile á u maha u taa.

3

Sùpyanŋi wà tufiige nyɛ à tíi mɛ

¹ Nyɛ l'aha nta amuni, naha k'à Yahutuŋi wwû supyishinŋi sannŋi i yɛ? Kaŋwɔ̀ɔ na nyɛ ŋkwɔ̀nŋi na bɛ? ² Kaŋwɔ̀ɔ nimbwoo na nyɛ u na kàmpannyɛ puni na! Yahutuubil'á Kile à fyâha a u Jwumpe kan. ³ Nyɛ ná Yahutuubii pìi sí nyɛ a pyi jwɔ̀mɛɛ ninŋkinfee mɛ, lire sí Kile pyi u yîri u jwɔ̀mɛɛni nŋuŋ'i la? ⁴ Sèenŋi na, lire sɪ n-pyi mɛ. Wuu à yaa wuu li cè na Kile na sèenŋi yu, sùpyire puni sí nyɛ kafinivinimii bà y'à séme Kile Jwumpe Semɛnŋi i mɛ, na:

«Kile, sùpyir'à yaa ti li cè na mu jwump'à tíi.

Pi aha mu cêɛgɛ, mu à yaa mu u ta tàngafoo*.»

⁵ Nka kapegigii wuu nyɛ na mpyi ke, cyire ká li cyêe na Kile à tíi, naha saha yɛ? Kile lùuni ká yîri wuu taan, tá wuu à yaa wuu jwo na u nyɛ a tíi mɛ? (Naha mii na yu funŋɔ baa shin fiige.) ⁶ Kaŋɛɛ bà mɛ! Kampyi Kile mpyi a tíi mɛ, di u mpyi na sí diŋyɛnŋi sùpyire kapegigii fwooni tò pi na n-jwo yɛ?

⁷ Nyɛ pìi mú sí n-jà n-jwo: «Mii kafinare cye kurugo, Kile sèenŋi ká fwor'a yyére u pèente kurugo, lire e, ta mii saha à yaa mii i jɔ̀cú mu à jwo kapimpyinɛ?» ⁸ Nyɛ pìi ká a puru yu, naha na wuu àha n-jwo na: «Wuu à kapegigii pyi, kacɛnŋkii si nta

* 3:4 Zaburu 51.6

a fworō cyi e mà yε?»? Pii na mii cêεge na mii à yire jwo. Pire sì n-sii n-shwō Kile yoge na mε.

⁹ Di yi nyε yε? Wuu Yahutuubil'à pwórō sùpyire sannte na la? Mà byanhara bá la! Mii à fyâha a li cyêe, Yahutuubii bâra supyishinji sanji na, pi puni na nyε kapegigii tugure jwōh'i, ¹⁰ bà y'à séme Kile Jwumpe Semēji i na:

«Sùpyanji wà tufiige nyε a tíi mε, ali shin ninjin!

¹¹ Wà nyε a sii yákilifoo mε,
wà nyε na Kile caa mε!

¹² Pi pun'à kuni nijcenni yaha,
pi pun'à pyi kañwō baa.

Wà nyε na kacenne pyi mε,
ali shin ninjin†!

¹³ Pi ηkōnyī na nyε mu à jwo fanmugonahaga.
Pi maha pi njirigii tēge na pi sanmpii wuruge‡.

Pi jwōshēnr'à pi mu à jwo màcwōn shōnrō§.

¹⁴ Lañanke jwumpe ná jwumpimpe kanni pu
maha fwore pi jwōyi i*.

¹⁵ Pi supyibo ton'à wyère.

¹⁶ Pi maha ηkēεgeñi ná yyefuge yare pi tatoroyi
puni i.

¹⁷ Pi nyε a yyeñinke kuni cè mε†.

¹⁸ Pi nyε a sii na fyáge Kile na mε‡.»

¹⁹ Nyε yire y'à séme Kile Jwumpe Semēji i Saliyanji kyaa na. Wuu s'à cè na wuu Yahutuubil'á y'à séma kan, bà li si mpyi sùpya kà tanga ta mε, sùpyire puni si ηcēεge Kile yyahe taan. ²⁰ Lire

† **3:12** Zaburu 14.1-3; 53.2-4; Ekileziyasi 7.20 ‡ **3:13** Zaburu 5.10 § **3:13** Zaburu 140.4 * **3:14** Zaburu 10.7 † **3:17** Ezayi 59.8 ‡ **3:18** Zaburu 36.2

kurugo Kile yyahe taan, sùpyaŋi wà tufige sì n-jà n-tíi Saliyaŋi kurigii ŋaaraŋi cye kurugo mε. Nde kanni Saliyaŋi maha jà a pyi ke, lire li ŋye, u maha sùpyaŋi pyi u à kapiini cè.

Sùpyaŋi ká dá Kile na, Kile maha jwo na u à tíi

²¹ Nka numε, pyiŋkanni na wuu si n-jà n-tíi Kile yyahe taan ke, Kile à lire cyêe wuu na. Lire ŋye a lwó a pwó Saliyaŋi kurigii ŋaaraŋi na mε. Yire Kile tūntunŋi Musa ná Kile tūntunmpii sanmpil'à jwo. ²² Kile maha sùpyire pyi shintiilii dáníyaŋi cye kurugo Yesu Kirisita na, wà ŋye a wwú w'e mε. ²³ Sùpyire pun'à kapegigii pyi, lire l'à pi nàzhan yige Kile sànampe e. ²⁴ Nka Kile à ŋwó pi na maa pi pyi pi à tíi mana, Yesu Kirisita à pi ŋùŋó wwú pi kapegigil'e ke, lire cye kurugo. ²⁵⁻²⁶ Kile à Yesu yaha a pa, pi i u kwóro cige na, bà u si mpyi si Kile lūuni tìŋe, si wuu kapegigii yàfa wuu na, u sishange ŋuŋi cye kurugo mε. Mà ta lire sàha mpyi mε, Kile lūtaanni kurugo, u ŋye a mpyi a sùpyire cú a tàanna ná ti kapyiŋkil'e mε. Numε, Yesu à pa, mpil' pi à dá u na ke, ali mà ta pi à kapegigii pyi, Kile à jwo na pi à tíi. Lire Kile à pyi ke, ntiimbaa bà mε, ŋaha na ye Yesu à pi kapegigii tugure lwó.

²⁷ Nyε tá tanga saha na ŋye wà a u uye pêe? Ōnhó! Naha kurugo ye nde li ŋye na wíi ke, Saliyaŋi kurigii ŋaaraŋi bà mε, ŋka dáníyaŋi. ²⁸ Sèe wi, wuu à li cè na sùpyire ntìŋi na ntaa dáníyaŋi cye kurugo, ŋka Musa Saliyaŋi kurigii ŋaaraŋi i bà mε. ²⁹ Taha Yahutuubii kanni wu u ŋye Kile? Supyishiŋi sanŋi wu mú bàl'à? Ōon ke! Supyishiŋi sanŋi wu wi mú de! ³⁰ Naha kurugo ye Kile niŋkin u ŋye. Uru u sí Yahutuubii pyi na pi à tíi pi dáníyaŋi kurugo,

si supyishinɔi sannɔi mú pyi na pi à tí pi dáníyanɔi kurugo.

³¹ Nye wuu aha dáníyanɔi kaɲwɔɔni jwo amuni, lir'à li cyêe na Musa Saliyanɔi na nye kaɲwɔɔ baa la? Mà byanhara bá la! Wuu bá maha u kaɲwɔɔni yal'a cyêe.

4

Pyinɔkanni na Kile à Ibirayima pyi na u à tí ke

¹ Nye Ibirayima u mpyi wuu Yahutuubii tùluge siifoonɔi ke, ɲaha wuu sí n-jwo uru kyaa na ye?

² Kampyi yi mpyi a jwo na Ibirayima à tí u kapyiinɔkii kurugo, u mpyi na sí n-jà uye pêe, ɲka ná yire sí bà y'à jwo mɛ, u sì n-jà uye pêe Kile yyahe taan mɛ. ³ Yii li cè na y'à jwo Kile Jwumpe Semɛnɔi i na: «Ibirayima à dá Kile na, u dáníyanɔi kurugo, Kile à jwo na u à tí*.» ⁴ Shin ká báara pyi, u sàranɔi yaa u kan u á. Uru sàranɔi nye a kan mana mɛ, ɲka u ná ur'à yaa. ⁵ Shinɔi u nye u nye a u sònɲore taha u katiigii nimpyiinɔkii na mɛ, maa dá li na na Kile maha kapegigii pyifeebii kapegigii yàfani pi na ke, Kile maha urufoo le shintiibil'e u dáníyanɔi kurugo.

⁶ Lire pyinɔkanni na, sùpyanɔi Kile à pyi u à tí mà ta u kapyiinɔkii fye bà mɛ, saannɔi Dawuda mú à mɛɛ cêe urufoo wuuni ɲwɔɲi kyaa na:

⁷ «Mpiimu u ntiimbaa kariii cyi à yàfa pi na, ka toro si ntaha pi kapegigii na ke, pire wuun'à ɲwɔ.

⁸ Kafoonɔi Kile nye a shinɔi ɲgemu cû a tàanna ná u kapegigil'e mɛ, urufoo wuun'à ɲwɔ†.»

* 4:3 Zhenɛzi 15.6 † 4:8 Zaburu 32.1-2

⁹ Nyɛ mpii pi à kwòn ke, pire kanni wuuni l'à jwə laa, niṅkwənmbaabii wuuni mú à jwə? Wuu à yi jwo a kwò na: «Ibirayima à dá Kile na, u dáníyaṅi kurugo, Kile à jwo na u à tíi». ¹⁰ Tèni i Kile à u cè shintiiwe ke, u mpyi a kwòn laa, u mpyi na sàha ṅkwòn mɛ? U niṅkwənni bà mɛ, ṅka u niṅkwənmbaaṅi. ¹¹ Lire kàntugo ka u u ṅkwənni fyèṅi ta, ṅgemu u à li cyêe na Kile mpyi a u cè shintiiwe u dáníyaṅi kurugo mà u ta kwənmbaa ke. Lire pyiṅkanni na, mpii pi jye pi jye a kwòn mɛ, ṅka pi à dá Kile na, ka Kile si jwo na pi à tíi ke, Ibirayima à pyi pire puni tuṅi dáníyaṅi kuni i, ali pi mée nta pi jye a kwòn mɛ. Kile à pire cè shintiilii. ¹² Mpii pi à kwòn ke, Ibirayima mú u jye pire tuṅi. Mpii pi jye pi jye a kwòn cyeere e kanna mɛ, ṅka pi na dáníyaṅi kuni jaare wuu tuṅi Ibirayima fiḡe ke, pire kyaa mii jye na yu. Ur'à dá Kile na mà ta u sàha ṅkwòn mɛ.

¹³ Nwəməeni Kile à lwó Ibirayima ná u tұлуг'á na pi sí dijyeṅi ta kəgə ke, li jye a lwó mà li jùṅke pyi na Ibirayima na Saliyaṅi kurigii jaare mɛ, u à dá Kile na ka Kile si jwo u à tíi ke, lire kurugo l'à lwó. ¹⁴ Lire jwəməeni n'a mpyi a lwó a pwə Saliyaṅi kurigii jaaraṅi na, dáníyaṅi kaṅwə mpyi na si n-pyi mɛ, Kile jwəməeni mpyi na si n-pyi laage e mú mɛ. ¹⁵ Yii li cè na Kile lùyirini jùṅke ku jye Saliyaṅi, ṅka ná Saliya jye mɛ, wà mpyi na si u kafuun pyi mɛ.

¹⁶ Lire pyiṅkanni na, yaayi jwəməeni Kile à lwó ke, dáníyaṅi kurugo l'à lwó, bà yi si mpyi s'a ntaa mana mɛ. Wuu pi jye Ibirayima tұлугe shiinbii ke, wuu à tēen ná l'e, wuu sí yire ta dáníyaṅi cye ku-

rugo, ali wuu mée ká mpyi wuu jye na Yahutuubii làda karigii pyi me. Mpii pi à dá Kile na Ibirayima fiige ke, pire puni mú sí yire ta. Uru u jye wuu puni tunji Kile kuni i. ¹⁷ Amuni y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na: «Mii à mu pyi supyishi nijyahawa tu‡.» Kile u maha kwùubii jèni, yaayi yi jye yi mpyi me, maa yire dá ke, uru u à mpe jwo. Ibirayima à dá Kile na maa mpyi wuu tunji Kile yyahe taan.

¹⁸ Sònnorə mpyi na sì n-jà n-taha kani ndemu na me, Ibirayima à dá maa u sònnore taha lire na. Lire e u à pa mpyi supyishi nijyahawa tu bà y'à jwo Kile Jwumpe Semeni i me na: «Mu tüluge shiinbii sí nyaha wərigii fiige§.» ¹⁹ Ibirayima mpyi a byanhara yye e ηkuu (100) na mà kwə. Ali mà u yaha u u sònni na ur'à lyé pyitaa na, u cwonji Sara sí jye cijirinε, u jye a u sònnore láha Kile na me. ²⁰ Nwəməeni Kile à lwó ke, u sònnore jye a láha lire na mà nya me. Lire bá mpyi a u pyi u à dá Kile na sèl'e, maa u père. ²¹ Ibirayima mpyi a sàa dá li na na nwəməeni Kile à lwó ke, u sí n-jà li fūnnə. ²² Lire e u daniyanji kurugo, Kile à jwo na u à tíi. ²³ «Kile à jwo na u à tíi» puru jwumpe jye a séme uru kanni kurugo me. ²⁴ Kile u à wuu Kafoonji Yesu jè a yige kwùnji i ke, wuu mpiimu pi à dá uru na ke, p'à séme wuu kurugo mú, jaha kurugo ye wuu mú sí n-pyi na wuu à tíi. ²⁵ Kile à u kan kwùnj'á wuu kapegigii kurugo, maa u jè a yige u e, bà wuu si mpyi si ntíi uru yyahe taan me.

5

Wuu ná Kile shwəhəj'ə yaa

‡ 4:17 Zhenezi 17.5 § 4:18 Zhenezi 15.5

1 Lire pyinjanni na, wuu à pyi shintiilii Kile yyahe taan, wuu dániyañi kurugo, lire e wuu jye yyeñinke e ná Kile e numε, wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo. 2 Yesu barag'e, wuu dániyañi kurugo, wuu à Kile ticεnmpe cè, maa pu taa numε canña maha canña. Wuu funny'à sàa táan, naha na ye wuu à dá li na na Kile sí wuu pyi shinbwoo uye yyére. 3 Mà bâra lire na, wuu à kwôro funntange e yyefuge tēni i, naha na ye wuu à li cè na yyefuge maha ma ná mayezhiilinj i. 4 Mayezhiilinj maha ma ná sítaare e zōzhwōore na. Síñi ká nta, sōñjore tatahage mú maha nta. 5 Tire sōñjore tatahage sì wuu jwōhō yaha mε, naha na ye Kile à wuu zōmpyaagii jī u tàange na u Munaani cye kurugo, u à lire ndemu kan wuu á ke.

6 Mà wuu yaha wuu fānhajncyεere e, Kile jyii tēn'à nō ke, ka Kirisita si ñkwū maa wuu nimpīibii shwō. 7 Shinñi u à tí ke, li sí n-waha sūpya u jεε si ñkwū uru kurugo; ñka shinñi u jye na ñkannji pyi sèl'e ke, wà bá kú n-jà nūñjō waha si jεε ñkwū uru kurugo. 8 Ñka Kile à li cyēe wuu na na ur'à sàa wuu kyaa táan uy'á. Mà wuu yaha kapegigii mpyinj i sahanji, Kirisita à kwū wuu kurugo. 9 U à u sishange wu mà pyi sárage maa wuu pyi shintiilii numε Kile yyahe taan. Ná lire s'à pyi, wuu à sàa tēen ná l'e na Yesu Kirisita sí wuu shwō Kile luyirini na. 10 Mà wuu yaha Kile zāmpenmii, Kile à wuu ná uru shwōhōñi yaa u Jyañi ñkwūñi cye kurugo. Mà wuu ná u shwōhōñi yaha u à yaa, nākaana baa, wuu sí n-shwō u Jyañi jēñi cye kurugo. 11 Lire kanni bà mε, wuu funntanga wuu pi jye Kile wwojεεge e wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo, uru u à wuu

ná Kile pyi wuu à wwò.

Kapegigii sìñkanni ná cyi láhanñkanni

¹² Kapegigil'à jyè dijyeni i shin niñkin cye kurugo, uru u jye Adama, ka kapegigii si mpa ná kwùñi i. Lire pyiñkanni na, kwùñ'a nò sùpyire puni na, jaha na ye pi pun'à kapegigii pyi. ¹³⁻¹⁴ Yii li cè, mà lwó Adama tèni na mà pa nò Kile tùnntunñiMusa wuuni na, sùpyire mú mpyi na kapegigii pyi. Lire tèni i, Kile mpyi na sì n-jà yoge kwòn pi na na pi à Musa Saliyañi kuni yaha me, jaha na ye uru Saliyañi mpyi na sàha ñkwò à kan pi á me. Pi mú jye a mpyi a Adama kapiini nimpyiini shi pyi me. Lire ná li wuuni mú i, pi mpyi maha ñkwûu. Jye nde Adama mpyi a pyi ke, lire mpyi a kyaa nò sùpyire na. Amuni li mú jye, Yesu Kirisita u mpyi na sí n-pa ke, nde ur'à pa mpyi ke, lir'à kyaa nò sùpyire na.

¹⁵ Nka Kile à kani ndemu pyi mana ke, lire tayyérege ná Adama kapiini nimpyiini woge jye sumara me. Shin niñkin kapii ká mpyi kañuñò mà kwùñi nò shinnyahara na, yii li cè na kacenni Kile à sàa pyi shinnyahara á shin niñkin cye kurugo, ná uru u jye Yesu Kirisita ke, lire sì n-jà n-jwo si nò li tegeni na me. ¹⁶ Mà bâra lire na, Kile kacenni tayyérege ná shin niñkinñi kapiini tayyérege jye niñkin me, jaha na ye shin niñkin kapii kurugo, Kile à sùpyire puni cêege. Nka kapegii niñyahagii pyiñkwooni kántugo, Kile kacenni nimpyiini kurugo, pi sí n-jà n-tíi Kile yyahe taan. ¹⁷ Shin niñkin kannu u à kapiini pyi, ka lire si sùpyire pyi ti i ñkwûu. Ná lire s'à pyi, nàkaana baa, shin niñkin cye kurugo mú, mpiimu ká jee Kile ticenmpe na, ka u

u pi pyi na pi à tí ke, pire sí sí ta, mà lwó nume na, fo tèekwombaa. Uru shinñi ninñkinñi u nyε Yesu Kirisita.

¹⁸ Nyε shin ninñkin kapii kurugo, Kile à sùpyire puni cêεge, lire pyiñkanni na mú, shin ninñkin kacenne kurugo, sùpyire pun'à pyi shintiilii maa shìñi ninñkwombaanji ta. ¹⁹ Shin ninñkin Kile jwəmεεyahani kurugo, shinnyahara à pyi kapimpyimii. Lire pyiñkanni na mú, shin ninñkin Kile jwəmεεcunte kurugo, shinnyahara sí n-pyi shinztiilii Kile yyahe taan.

²⁰ Kile à Saliyañi kan, bà sùpyire si mpyi si jçè na pir'à kapegii niñyahagii pyi me. Nka cyage e kapegigil'à nyaha ke, Kile kacennkii maha núr'a nyaha sèl'e cyi na. ²¹ Tèni l'e, sùpyire mpyi na sì n-jà n-pyi ná ti nyε na kapegigii pyi me; lire na kwùñ'à nò ti na. Nka Kile à jwə wuu na maa jwo na wuu à tí, lire e, wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo, wuu sí shìñi ninñkwombaanji ta.

6

Wuu à kwû kapegigii kàmpañke na, maa mpyi nyii na, ná Kirisita e

¹ Nyε wuu jaha jwo bε? Wuu à yaa wuu kwôro kapegigii mpyiñi i, Kile ticennmpe si mpêe la? ² Mà byanhara bá la! Wuu pi nyε mu à jwo kwùu, kapegigii kàmpañke na ke, jaha na wuu saha sí n-kwôro kapegigil'e yε? ³ Wuu mpïi pi à batize Yesu Kirisita mege na ke, yii nyε a cè na l'à pyi mu à jwo wuu à kwû ná u e mà? ⁴ Uru batizeliñi kurugo, l'à pyi mu à jwo wuu à le fanñke e ná u e, bà Kirisita

à jè a fworò kwùñi i Tufoonji sífente cye kurugo me, amuni wuu sí shìñi nivəññi ta.

⁵ Sèenji na, ná wuu s'à wwà ná u e u kwùñi shiñi i, wuu mú sí n-wwà ná u e u jèñi shiñi i. ⁶ Wuu li cè na wuu à wuu pyiñkanni niñjyeeni kwòro cige na ná Kirisita e, kapegigii mpyiñi lage ku mpyi maha mpyi wuu na ke, bà kuru si mpyi si ñkwà me. Wuu saha jye ku bilere e me. ⁷ Naha na ye shinñi u à kwû ke, uru saha jye kapegigii fànhe jwəh'i me.

⁸ Ná wuu à kwû ná Kirisita e, wuu à dá li na mú na wuu sí n-kwôro ná u e jyii na. ⁹ Naha na ye wuu à li cè na Kirisita à jè, u saha si n-kwû me, kwùñi saha si n-jà u na me. ¹⁰ U niñkwuñi, u à kwû təəgo niñkin si kapegigii fànhe kwà. Nume, mà u yaha jyii na, u na karigii puni pyi si Kile pèe. ¹¹ Lire pyiñkanni na mú, yii a yiye tère kwùubil'e kapegigii kàmpañke na. Yesu Kirisita wwojjege kurugo, yii a yiye tère jyii wuubil'e, yii raa yii karigii puni pyi Kile mege mpèenji kurugo. ¹² Lire e yii àha nuru kapegigii mpyiñi lage yaha ku fànha ta yii na me. Mà yii yaha yii sí n-pa n-kwû n-fworò nge diñyeni i, yii àha nuru jje u jyii karigii na me. ¹³ Yii àha nuru yii cyeere yatanñyi yaha ntiimbaanji karigii lage e me. Ná yii s'à jè mà fworò kwùñi i, yii yiye puni kan Kile á. Yii yii yatanñyi yaha katiigii mpyiñi laage e. ¹⁴ Yii li cè na kapiini fànhe saha jye yii na me, naha na ye yii saha jye Musa Saliyanji fànhe jwəh'i me, ñka Kile ticenmpe funñke e yii jye.

¹⁵ Jye ná wuu sí jye Musa Saliyanji fànhe jwəh'i me, fo Kile ticenmpe funñke e, tá lir'à li cyèe na wuu à yaa wuu a kapegigii pyi? Mà byanhara bá la! ¹⁶ Yii à li cè na yii aha yiye kan shin á s'a u

pêre, yii maha mpyi urufoo biliwe. Lire e yii aha a kapegigii pyi, yii maha mpyi cyire bilii, cyire sí cyi maha ma ná kwùñi i, ñka yii aha a Kile pêre, yii maha mpyi u bilii, lire sí li maha ma ná ntiiñi i. ¹⁷ Wuu fwù kan Kile á, ñaha na ye yii pi mpyi kapegigii bilii ke, nume, kàlanji u à kan yii á ke, yii à ñee uru na ná yii zòmpyaagii puni i. ¹⁸ Yii à fworro ntiimbaanji bilere e mà jyè ntiiñi bilere e. ¹⁹ Kilenji ná sùpyire karigii ñcyii yyaha cème si n-táan me, lire kurugo, mii à nde tãanlini jwo yii á mà yyaha tí ná bilere kani i. Yii mpyi a fyânha a yiye puni yaha ñwəhəmpə ná ntiimbaanji bilere e, tire ntemu ti maha ma ná ññkyaanre e Kile na ke. Lire pyiñkanni na, yii yiye puni kan bilii fiige ntiiñi karigii mpyiñi mē na, bà yii si mpyi si fíñiñe me. ²⁰ Tèni i yii mpyi kapegigii bilere e ke, yii kuro ñye a mpyi ntiiñi karigil'e me. ²¹ Yii na silege karigii ñcyiimu tapyige e nume ke, təəñji ñgire yii mpyi maha ntaa cyi mpyiñi i ye? Cyire karigii maha ma ná kwùñi i. ²² Ñka nume, yii à fworro kapegigii bilere e mà pyi Kile bilii. Lire e yii maha sì yyaha na Kile ñyii karigii mpyiñi i. Təəñji yii sí n-ta lire e ke, uru u ñye shiñi niñkwombaani.

²³ Ñye yii li cè na kapiini fwotonte ti ñye kwùñi. Ñka Kile maha yaage ñkemu kaan mana wuu ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita wwoñeege kurugo ke, kuru ku ñye shiñi niñkwombaani.

7

¹ Mii cìmpyiibii, mii à li cè na ñje mii na yu yii á ke, yii à yi cè a kwə, ñaha na ye yii à saliyañi karigii cè. Yii à li cè na sùpyañi ká mpyi shi na, lire e saliyañi fànhe maha mpyi u na. ² Yyecyeene na,

ceenji u nyε nàmbage e ke, mà u poonji yaha shì na, saliyanyi maha pi pwɔ piye na. Nka nòŋi ká ñkwû, saliyanyi fànhe saha nyε ceenji na nòŋi kàmpanŋa na mε*. ³ Nyε mà u poonji yaha shì na, u aha ñkàre nòŋi waber'á, u à jacwɔrɔ pyi. Nka u poonji ká ñkwû, saliyanyi saha nyε u ñuŋ'i mε, u aha ñkàre nòŋi waber'á, u nyε a jacwɔrɔ pyi mε.

⁴ Mii cìnmpyiibii, amuni yii wuuni mú nyε. Li mpyi mu à jwo MusaSaliyani u mpyi yii poonji. Nka numε, l'à pyi mu à jwo yii à kwû ná Kirisita e. Lire e ke yii poonji fànhe saha nyε yii na mε. Yii na nyε nòŋi waber'á ñgemu u à ñè a fworò kwùŋi i ke. Lir'à pyi bà yii si mpyi s'a kacenŋii pyi s'a Kile père mε. ⁵ Yii li cè na tènì i wuu mpyi na wuu ñyii karigii pyi ke, Musa Saliyani mpyi a wuu ñyii karigii nimpegigii lage pyi k'à wuu yaha kapegigii na, ñcyiimu ná Saliyani mpyi a kàntugo wà yiy'á ke. Lire mpyi a wuu le kwùŋi kuni i. ⁶ Numε wuu à fworò Musa Saliyani bilere e, ñaha kurugo yε wuu mpyi uru ñgemu cye e kasujyii fiige ke, wuu à kwû uru kàmpanŋke na. Saliyani nizemɛŋi u nyε ke, wuu mpyi maha ñcaa s'a ñaare s'a ntàanni ná ur'e, ñka numε, Kile Munaani à fànhe kan wuu á, wuu u ñaare ñaaraŋkanna ñivɔnnɔ na.

Musa Saliyani maha kapegigii cyêre

⁷ Nyε mpe funŋke e, ñaha mii la nyε si jwo yε? MusaSaliyani na nyε kapii la? Mà byanhara bá la! Saliyani u à mii pyi mii à kapiini cè. Uru baare e, mii mpyi na sù n-cè na ñyipɛɛnni na nyε

* **7:2** Ɔrɔmu shiinbii yýere, wà fànha mpyi lenkwucyeebii na mε. U poonji kwuŋkwooni kàntugo, cyage k'à táan u á ke, u mpyi maha sà nàmbage lèŋe wani.

kapii mε. Nje y'à jwo Saliyañi i na: «Ma hà ma supyiñeñi cyeyaage ñyipεen pyi mε» yire y'à mii pyi mii à li cè kapii†. ⁸ Nye Saliyañi à pyi kañuño mà kapegigii mpyiñi lage tîrige mii funñ'i pyiñkannigii niñyahagii na. Naha na ye Saliyañi kàmpyi u ñye mε, wuu mpyi na sí wuu kapegigii cè mε. ⁹ Tèni l'e, mii mpyi a Saliyañi cè mε, ñka tèni i u à cyêe mii na ke, ka mii i nta a cè na mii na kapegigii pyi, ¹⁰ na mii laage mpyi a təon Kile na. Lire e Saliyañi u mpyi a yaa u shiñi niñkwombaañi kuni le mii taan ke, u à kwùñi kuni le mii taan. ¹¹ Kapegigii mpyiñi lage ku ñye mii i ke, kur'à mii wurugo, maa mii pyi mii à kwû Saliyañi cye kurugo.

¹² Nye Saliyañi à fworò Kile e, nje y'à jwo u e ke, yire mú à tíi, maa ñwə. ¹³ Lire e ke yaage k'à ñwə ke, kuru k'à pyi kañuño si mii bò la? Mà byanhara bá la! Nka kuru yaag'à pyi kañuño mà kapegigii mpyiñi lage pêe mii funñ'i, ka lire si mii pyi mii à kwû. Lir'à pyi mii si li cè na mii kapyiñkii ñye a tíi mε. Mii aha ñcè na mii à Kile Saliyañi kuni yaha, mii maha ñcè na mii sònñore ñye a sàa ñwə mε.

¹⁴ Sèenji na, wuu à li cè na Saliyañi à yîri Kile yyére, ñka mii na ñye sùpya, ñgemu fànha k'à cyére ke. Mii na ñye mu à jwo biliwe kapegigii mpyiñi kàmpanñke na. ¹⁵ Naha na ye nde mii na mpyi ke, mii ñye na lire yyaha cini mε. Nde l'à táan mii á ke, mii ñye na lire pyi mε, nde l'à pεn mii á ke, lire mii maha mpyi.

¹⁶ Nye nde l'à pεn mii á ke, ná lire mii maha mpyi, lire e ke, mii à li cè na Saliyañi à ñwə. ¹⁷ Nka mii fànha ñye naye na mε, ñaha na ye kapegigii mpyiñi

† 7:7 Ekizodi 20.17; Duterənəmu 5.21

lage ku jye mii i ke, kuru ku maha mii yaha li na. ¹⁸ Mii à li cè na kacenjkii mpyiñi fànha jye mii i me. Sèenji na, mii la maha mpyi s'a katiigii pyi, ñka mii maha ja me. ¹⁹ Kacenjkii mii la maha mpyi s'a mpyi ke, mii jye na jini na cyire pyi me fo kapegigii, cyire lage sí jye mii na me. ²⁰ Nde l'à pen mii á ke, mii aha a lire pyi, lir'à li cyêe na mii fànha jye naye na me, ñka kapegigii mpyiñi sònñore ti jye mii i ke, tire fànhe ku jye mii na.

²¹ Mii à nde kani kàanmucya naye e, tère o tère e mii la jye s'a kacenji pyi ke, kapiini mpyiñi lage ku maha mii ta. ²² Kile Saliyañi kyal'à sàa táan mii á. ²³ Ñka mii maha kani labere fànha jya naye na, ndemu li jye li jye mii jyii wuuni me. Lire li maha mii yaha kapegigii mpyiñi na, mii a sì mpyi cyi biliwe. ²⁴ Ei! Mii wuun'à kèege de! Mii sònñopeere ti sí kwùñi nò mii na ke, jofoo u sí mii shwò tire na ye? ²⁵ Wuu Kile kèe, naha na ye wuu Kafoonji Yesu Kirisita à wuu shwò.

Jye mii la na jye s'a Kile Saliyañi kurigii ñaare, ñka kapegigii mpyiñi lage kurugo, mii jye a ja a li pyi me.

8

Naaranjanni l'à táan Kile Munaani á ke

¹ Jye nume, mpil pi jye Yesu Kirisita wwoñeenge e ke, Kile saha sì tigre cyán pire na me. ² Kile Munaani maha shiñi ñgemu kaan Yesu Kirisita wwoñeenge e ke, lire fàn'h'à mii nùññ wwu kapegigii ná kwùñi fànhe e. ³ Sùpyañi fàn'h'à cyére, lire kurugo wuu jye a ja na Musa Saliyañi kurigii ñaare si ntí me. Lire e Kile à u yabilini Jyañi tun, u à pa

sùpya wuu kapimpyiibii fiige, maa u pyi kapegigii yàfaŋi sárage. ⁴U à lire pyi, b̄a wuu si mpyi s'a jaare ntiŋi i Kile Saliyaŋi yi jwuŋkanni na mε. Numε, wuu saha nyε na jaare wuu nyii wuuni i mε, ŋka wuu na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i.

⁵Yii li cè, shinŋi u na jaare na ntàanni ná u nyii wuuni i ke, u nyii karigii kanni na urufoo maha sônŋi. Ŋka shinŋi u na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, lire nyii karigii na urufoo maha sônŋi. ⁶Na sônŋi ma nyii karigii na, lire maha kwùŋi nɔ mu na, ŋka na sônŋi Kile Munaani nyii karigii na, lire maha shìŋi ná yyeŋiŋke kaan. ⁷Mpii pi maha sônŋi pi nyii karigii kanni na ke, pire na nyε Kile zàmpeŋmii. Naha na ye pi nyε na jεεge na Kile Saliyaŋi kurigii jaare mε, pi bá j̀ni mε. ⁸Lire l'à li ta, mpii pi na sônŋi pi nyii karigii kanni mpyiŋi na ke, pire si n-jà Kile nyii kariii pyi mε. ⁹Yii pi ke, yii nyε na jaare na ntàanni ná yii nyii wuuni i sahaŋki mε, Kile Munaani nyii wuuni yii nyε na mpyi, jaha na ye Kile Munaani na nyε yii e.

Ná Kirisita Munaani* nyε ŋgemu i mε, urufoo nyε Kirisita wu mε. ¹⁰Yii m̄εε nyε yii sí n-kwù yii kapegigii kurugo ke, ná Kirisita sí na nyε yii zòmpyaagil'e, Kile Munaani sí shìŋi niŋkwombaanji kan yii á, jaha na ye Kile à jwo na yii à tíi. ¹¹Ná Kile s'à Yesu nè a yige kwùŋi i u Munaani cye kurugo, Kile Munaani sí nyε yii e, yii aha ŋkwù, Kile sí yii nè u Munaani cye kurugo mú.

¹²Lire e ke c̀impyiibii, wuu à yaa wuu a jaare

* **8:9** Kirisita Munaani ná Kile Munaani nyε niŋkin.

wuu a ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i, ስka wuu nyε a yaa wuu a ስaare wuu a ntàanni ná wuu nyii wuuni i mε. ¹³ Yii aha a ስaare na ntàanni ná yii nyii wuuni i, yii sí n-kwû, ስka yii aha yii nyii karigii nimpegigii bò Kile Munaani barag'e, yii sí shìገi ninገwombaanji ta.

¹⁴ Nyε mp̄ii pi na ስaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, pire puni na nyε Kile pyii. ¹⁵ Naha na yε Kile Munaani li nyε yii e ke, lire kurugo, yii saha sì n-pyi bilii mε, yii mú saha sì raa fyáge mε. Li sí yii pyi Kile pyii, si yii pyi yii já yii a ስko fànha na Kile á: «Baba, Tufoonji!» ¹⁶ Lire Kile Munaani li maha wuu pyi wuu à tēen ná l'e wuye funገ'i na wuu na nyε sēenji na Kile pyii. ¹⁷ Nyε ná wuu sí nyε u pyii, wuu à pyi u koolyii mú, maa mpyi Kirisita koolyijεε. Ná wuu s'à pyi ná u e u yyefuge e, wuu mú sí n-pyi ná u e u sìnampe e.

Sìnampe nimpampe kani

¹⁸ Mii à li cè na yyefuge e wuu nyε amε numε ke, kuru nyε yafyin mε, sìnampe nimpampe Kile sí n-kan wuu á ke, ku bá sì n-jà n-tàanna ná pur'e mε. ¹⁹ Yii li cè na canገke Kile sí u pyiibii sìnampe cyêe ke, Kile yadayi puni funvwugo wuyi yi nyε na kuru canገke sigili. ²⁰ Yaayi Kile à dá ke, yire pun'à pa mpyi kaገwጋጋ baa. Lire nyε a pyi yire yaayi nyii kyaa mà de! Kile u à li pyi l'à pyi amuni. Lire ná li wuuni mú i, sònገጋጋ tatahaga saha na nyε. ²¹ Bà biliገi maha fwordo bilere e mε, amuni yaayi Kile à dá ke, yire sí n-pa n-fwordo vwònhገi i. Lire pyiገkanni na, Kile pyiibii na nyε sìnampe mpemu i ke, yire yaayi sí n-pyi pur'e. ²² Wuu à li cè, ali ninjaa, yaayi puni na ስkyèn yyefuge

cye e, layirilifoo fiige. ²³ Lire kanni bà mε, wuu mú na ηkyèn. Yaayi Kile sí n-pa n-kan wuu á ke, Kile Munaani à kan wuu á mà pyi yire nijcyiige. Kile sí n-pa yaayi puni kan u pyiibil'á mà bâra cyeere nivǝnnte na canηke ηkemu i ke, mà jwo kuru canηke ku nǝ ke, wuu mú na ηkyèn. ²⁴ Kile à wuu shwǝ, ηka wuu sàha ηkwǝ a yire yaayi puni ta mε. Wuu à wuu sǝnηǝre taha yire na. Yii li cè na mu aha yaage ηkemu ta a kwǝ ke, mu sàha maha kuru nta sǝnηi mε. ²⁵ Nyε yaage na wuu na sǝnηi ke, ná wuu sàha ku ta mε, wuu wuu funηyi jíηε wuu raa ku sigili.

²⁶ Kile Munaani maha wuu tère wuu fànhaηcyεεεε karigil'e mú. Naha na yε wuu à yaa wuu Kile jáare kani ndemu na ke, wuu maha lire cè mε. Kile Munaani maha Kile jáare wuu kurugo fo maha kyèηkanni là pyi, wuu ηyε a ndemu yyaha cè mε. ²⁷ Kile u maha sùpyaηi zǝmbilini karigii yyaha caa ke, nde u Munaani ηyε na ηcaa ke, uru u à lire cè. Yii li cè na mpii pi ηyε Kile wuubii ke, Kile Munaani maha u jáare pire kurugo maha ntàanna ná Kile ηyii wuuni i. ²⁸ Mpii pi à Kile kyaa táan piy'á ke, wuu à li cè na yaayi puni maha báaraηi pyi sijcyan pire ntègeηi kurugo, u à pire mpiimu yyere mà tàanna ná u kayaaηjahani i ke. ²⁹ Kile à fyânha a mpiimu cwǝnǝ ke, u à wyèr'a li lwó uye funη'i, si pire pyi u Jyaηi fiige, bà u Jyaηi si mpyi si mpyi shinηyahara yyaha wu mε. ³⁰ Mpiimu u kari Kile à fyânha a cwǝnǝ ke, u à pire yyere. U à pi yyere ke, maa pi pyi na pi à tíi. Nàkaana baa, u mú sí pi pyi shinbwoo uye yyére.

Tàange ku nyε Yesu Kirisita e ke, yafyin sì n-jà wuu láha kuru na mε

³¹ Nyε naha wuu saha sí raa yu yε? Ná Kile sí nyε ná wuu e, naha wà sí n-jà n-pyi wuu na yε? ³² Kile nyε a nɛn'a u yabilinji Jyanji shwɔ kyaage na mε, nka u à u yaha u à kwû mà pyi sáraga wuu puni kurugo, naha ku sí li ta na u àha yaayi puni kan wuu á u Jyanji cye kurugo mà yε? ³³ Mpii Kile à cwɔɔnrɔ ke, jofoo u sí n-jà tígire cyán pire na yε? Wà sì n-jà mε, naha na yε Kile u à pi pyi pi à tíi. ³⁴ Jofoo u sí n-jà pi cêεge yε? Wà sì n-jà mε, naha na yε Yesu Kirisita à kwû wuu cyaga, lire kanni bà mε, u à nè a fworokwùni i, u à sà ntèen Kile kàniñe cyεge na, maa Kile jáare wuu á. ³⁵ Tàange ku nyε Kirisita e mà yyaha tíi ná wuu e ke, naha ku sí n-jà wuu láha kuru na yε? Yyefuge sí n-jà la? Lire nyε mε fyagare, lire nyε mε wuu nkyèregenji, lire nyε mε katege, lire nyε mε fòñke, lire nyε mε kawaa, lire nyε mε boore la? ³⁶ Yire y'à séme Kile Jwumpe Semɛnji i na:

«Mu kurugo, wuu maha mpyi kwùni laage e canmpuni,
pi maha wuu pyi mu à jwo mpàa, pi na nkèεge ná mpiimu i tabon'i ke†.»

³⁷ Nka lire ná li wuuni mú i, nge u à wuu kyaa táan uy'á ke, uru fànhe cye kurugo, wuu à sí ta yire yyefuyi puni na. ³⁸ Sèenji na, mii à sàa dá li na na kwùni yo, shìni yo, mèlèkεεbii yo, jínabii yo, numε yaayi yo, yaayi nimpayi yo, ³⁹ nìnyinji fànhe yaayi yo, nìñke nùñɔ wuyi yo, yaaga maha yaaga k'à dá ke, tàange ku nyε Kile á mà yyaha tíi ná wuu e, u à kuru nkemu cyêe wuu na wuu Kafoonji Yesu

† 8:36 Zaburu 44.23

Kirisita cye kurugo ke, kuru kà sî n-jà wuu láha kuru na mε.

9

Kile à Izirayeli shiinbii cwɔɔnrɔ

¹ Sèenji mii nyε na yu yii á, kafinara bà mε, nahà kurugo yε mii nyε Kirisita wu, mii zòmbilini yyaha Kile Munaani à cû ke, lir'à li cyêe mii na na sèenji mii nyε na yu na: ² mii yyetanha wu ná mii nàvunηɔ wu u nyε mii shinji shiinbii taan. ³ Lanηke mée n'a mpyi a cwo mii na pi cyaga, maa mii yige Kirisita wwoηεεge e bà pi si mpyi si jyè kuru wwoηεεge e mε, lire mpyi na sí n-táan mii i. ⁴ Pire pi nyε Izirayeli shiinbii, Kile à pi pyi u pyεnge shiin. U à sînampe kan pi á, maa tunmbyaare le ná pi e, maa Saliyanji kan pi á, pyinƙanni na pi à yaa pi a uru père ke, maa lire cyêe pi na, maa yaayi ηwɔmyahigii lwó pi á. ⁵ Pi à fworɔ tiibii nηcyiibil'e. Pire cye na Kirisita à pa, uru u nyε yaayi puni ηùηɔ na, uru u nyε Kile. U à yaa u a mpère tèrigii puni i, fo tèekwombaa. Amiina.

⁶ Izirayeli shiinbii nηyahamii mén'à Kile cyé ke, lire nyε a li cyêe na yaayi ηwɔmyahigii Kile à lwó ke, na cyir'à pyi ƙaηwɔɔ baa mà dε! Yii li cè na Izirayeli shiinbii puni nyε Izirayeli tùluge shiin mε.

⁷ Ibirayima tùluge shiinbii puni nyε Ibirayima pyi mε. Kile mpyi a yi jwo Ibirayima á na: «Ishaka pyilibii pi sí n-pyi mu tùluge shiinbii*.» ⁸ Lire ηwɔhe ku nyε, pyilibii pi à ta mà tàanna ná sùpyire nyii wuuni i kanna ke, pire nyε Kile pyi mε. Mpii pi à ta mà tàanna ná Kile ηwɔmεeni i ke, pire pi nyε

* 9:7 Zhenzi 21.12

Ibirayima tùluge shiinbii. ⁹ Kile ɲwɔmɛɛni jwumpe pu ɲye mpe: «Yeela numɛcyiin, mii sí nùru n-pa, lire sí pyà ta Sara á†.» ¹⁰ Lire kanni bà mɛ. Wuu sônɲɔ Erebeke na mú! Ur'à u ɲampii laani lwó wuu tulyege Ishaka á. ¹¹⁻¹³ Mà pyìbii yaha pi sàha si, si ɲkwò kacɛnnɛ, lire ɲye mɛ kapii pyi mɛ, Kile mpyi a yi jwo Erebeke á na yyahafoonji Ezawu sí n-pyi kàntugo wuɲi Yakuba báarapyi‡. Kile à jwo u Jwumpe Semɛɲi i na: «Mii à Yakuba funɲɔ lwó mà tòro Ezawu na§.» Kile à yire jwo mà pi ta pi sàha si mɛ. Lir'à li cyêe na kani Kile à bégel'a yaha ke, u na u báaraɲi pyi na ntàanni ná lire e, u ɲye na u pyi mà tàanna ná sùpyaɲi kapyiinkil'e mɛ.

Kile maha sùpyire cwɔɔnre maha ntàanna ná u ɲyii wuuni i

¹⁴ ɲye ɲaha wuu sí n-jwo ye? Lire e ke Kile ɲye a tíl'à bɛ? Ɔnhò! Lire bà mɛ! ¹⁵ Sèɲi na, u à yi jwo Musa á na: «Shinɲi na mii la ɲye si ɲùɲaara ta ke, mii sí ti ta uru na, shinɲi i mii la ɲye si ɲùɲke pi ke, mii sí ku pi ná ur'e*.» ¹⁶ Lire e ke sùpya ɲyii wuu, lire ɲye mɛ u kapyiɲii sì n-jà lire pyi li pyi mɛ, fo Kile ká ɲùɲaara ta ɲgemu na ke. ¹⁷ Kile Jwumpe Semɛɲi i, Kile à jwo Farɔn á na: «Mii à mu tìɲe saanre tatɛɛnge e bà mii fànhe ná mii mɛge si mpyi si nɔ ɲìɲke cyeyi puni i mu cye kurugo mɛ†.» ¹⁸ Lire e ke shinɲi na Kile la ɲye si ɲùɲaara ta ke, u maha ti ta urufoo na, u la ká mpyi si ɲgemu ɲiɲyii waha ke, u maha li waha. ¹⁹ Wà sí n-jà mii yíbe na «Naha na Kile maha nùru na wuu cêeɲe ye? Jofoo u sí n-jà

† 9:9 Zhenɛzi 18.10, 14 ‡ 9:11-13 Zhenɛzi 25.23 § 9:11-13 Malaki 1.2,3 * 9:15 Ekizodi 33.19 † 9:17 Ekizodi 9.16

n-cyé u nyii wuuni i ye?» ²⁰ Mu u nyε sùpya kanna ke, naha ku nyε mu, ka mu u wá na Kile kyáali ye? Pwoore cwooni sí n-jà li yaafoonji pyi na naha na u à lire yal'amε ye la†? ²¹ Pwoore cwònhòfoonji bà u maha ti pyi u nyεmpe mà? L'aha u táan, ná pwoore ninure e, u sí n-jà longara cwoo, lire nyε mε cwotiile yaa. ²² Kile la mpyi si li cyêe na uru lùun'a yîri, si u sífente cyêe mú. Nka cyire cwòhigii cyi mpyi a yaa cyi kèεge ná Kile lùuni mpyi a yîri cyi taan ke, Kile à li kwû uye e, maa ncû uye na cyi taan. ²³ Mpii na u à nùnaara ta maa pi bégel'a yaha pi i jyè nìnyinji i ke, u à lire pyi si li cyêe sùpyire puni na na u pèente na nyε tεgεε baa. ²⁴ Wuu u à yyere ke, Yahutuubii kanni shwòhòl'e bà u à wuu yyere mε, u à wuu pìi yyere mà fworò supyishinji sanñi shwòhòl'e mú. ²⁵ Yire y'à jwo Kile tùnntunñi Oze sémenji i na:
 «Mpii pi nyε pi mpyi mii shiin mε,
 mii sí pire pyi na shiin.
 Supyishinji u nyε mii mpyi a u kyaa táan nay'á mε,
 mii sí uru kyaa táan nay'á sèl'eŠ.
²⁶ Cyage e yi mpyi a jwo pi á na
 “Yii nyε mii shiinbii mε” ke,
 kuru cyage ninuge e pi sí raa yiri Kile nyii wunji
 pyiibii*.»

Nje Kile à jwo Izirayeli shiinbii kyaa na ke

²⁷ Kile tùnntunñi Ezayi mú mpyi a jwo Izirayeli shiinbii kyaa na na:
 «Izirayeli shiinbii méε ká sàa nyaha suumpe lwòhe
 nywòge nticenñi fiige,
 pi shin paanra kannà ti sí n-shwò.

† 9:20 Ezayi 29.16; 45.9; Zheremi 18.6 § 9:25 Oze 2.22 * 9:26 Oze 1.10

28 Yii li cè na jwumpe Kafoonji Kile à jwo ke,
u sí pu fûnño feefee nîñke na fwɔfwɔ†.»

29 Kile tûnntunñi Ezayi mú mpyi a fyânha a jwo
na:

«Kâmpyi Sinji Punifoo Kile nyε a mpyi a shinpaanra
yaha t'à kwôro wuu shinj i mε,
wuu shinj mpyi na sí n-tò Sɔdɔmu fiige,
wuu shinj mpyi na sí n-tò Gəməri fiige‡.»

*Mpii pi à dá Kirisita na ke, Kile à jwo na pire
pun'à tí*

30 Nyε supyishinj sanna shiinbii pi mpyi pi mpyi
na ntîinj caa mε, pir'à ntîinj ta pi dâniyanj kurugo;
31 mà li ta, Izirayeli shiinbii pi mpyi na sônñi si
ntîinj ta MusaSaliyanj kurigii jaaranj kurugo ke,
pire nyε a u ta mε. 32 Naha na lir'à pyi ye? Pire pi ke,
mà jwo pi dâniyanj pyi si u ta ke, pi mpyi na u caa
ná pi kapyiinñkil'e. Nyε l'à pyi mu à jwo pi à búruugo
kafaage na mà cwo. 33 Yire y'à séme Kile Jwumpe
Semenj i na:

«Yii wíi, kafaage na sùpyire sí raa búruge ke, mii à
kuru yaha Siyɔn kànhe e.

Kafaage ku sí raa sùpyire cyáan ke, mii à kuru yaha
wani.

Nka ngemu u à dá ku na ke, urufoo sì n-sílege mεS.»

10

1 Nyε mii cîmppyiibii, nde mii na jcaa ná na
zòmbilini puni i, maa Kile jáare li na na shinj
Izirayeli shiinbii kurugo ke, lire li nyε, pi nùmpañña
ta. 2 Sèenji na, mii à li nya na pi à piye pwɔ sèl'e

† 9:28 Ezayi 10.22, 23 ‡ 9:29 Ezayi 1.9 § 9:33 Ezayi 8.14;
28.16

Kile kuni jaaraŋi na, ŋka pi jye a li yyaha cè mε. ³ Pyyiŋkanni na Kile maha sùpyaŋi pyi na u à tí ke, pi jye a lire yyaha cè mε, maa ntìŋi caa ná pi yabilimpíi kapyiŋkil'e. Lire pyiŋkanni na, kuni i Kile maha sùpyaŋi pyi u à tí ke, pi à cyé lire na. ⁴ Kirisita u jye Saliyaŋi tegeŋi, bà li si mpyi, shin maha shin u à dá u na ke, Kile sí urufoo le shintiibil'e mε.

⁵ Ntìŋi u maha ntaa Saliyaŋi cye kurugo ke, Kile tünntunŋiMusa à jwo uru kyaa na na: «Ŋgemu ká já na Saliyaŋi kurigii puni jaare ke, urufoo sí shì ta lire cye kurugo*.» ⁶ Ntìŋi u maha ntaa dániyaŋi kuni i ke, shinŋi u jye na jaare lire kuni i ke, urufoo sí n-jà n-jwo Kile tünntunŋi Musa fiige na: «Li jye a nò yii pi dùgo nñyŋi i† (yii sà Kirisita cya yii tírige mε.) ⁷ Li mú jye a nò yii tíge kacyyewyicugunke e (yii i Kirisita pyi u jè a fworò kwùŋi i mε.)» ⁸ Ŋka jaha Kile Jwumpe Semēŋi à jwo ye? U à jwo: «Jwumpe na jye mu taan, mu jwōge e ná mu zòmbilini i‡.» Puru jwumpe pu jye dániyaŋi jwumpe, wuu na puru mpemu yu sùpyir'á ke. ⁹ Mu aha jēn'a yyére li na ma jwōge e na Yesu u jye Kafoonji, maa dá li na ná ma zòmbilini puni i na Kile à u jè a yige kwùŋi i, mu sí nùmpañña ta. ¹⁰ Wà ha dá Kirisita na u zòŋi na, Kile maha jwo na urufol'à tíi. Wà ha yyére li na u jwōge e sùpyire jyii na na Yesu u jye Kafoonji, urufoo sí nùmpañña ta. ¹¹ Yii li cè na y'à séme Kile Jwumpe Semēŋi i na: «Shin maha shin u à dá u na ke, urufoo sì n-sílege mε§.» ¹² Lire e ke Yahutuubii bâra supyishiŋi sanŋi na, wà jye a wwú w'e mε.

* **10:5** Levitike 18.5 † **10:6** Duterenoŋu 30.12 ‡ **10:8** Duterenoŋu 30.14 § **10:11** Ezayi 28.16

Kafoonji ninunji u jye pi puni nùŋo na. Mpiimu ká u náare ke, u maha pire kan fo maha pi funjyi níŋe. ¹³ Naha na ye yire y'à séme Kile Jwumpe Semenji i na: «Shin maha shin ká Kafoonji Kile mege yyere ke, urufoo sí n-shwó*.»

Yahutuubil'à cyé Jwumpe Nintanmpe na

¹⁴ Nyé wà sí n-jà n-jwo, ná pi jye a dá u na me, di pi sí n-jà u yyere n-jwo ye? Ná pi jye a u kyaa lógo me, di pi sí n-jà n-dá u na n-jwo ye? Ná wà jye na u kyaa yu me, di pi sí u kyaa lógo n-jwo ye? ¹⁵ Ná pìi jye a tun u sheenre njwunji mee na me, di u shenre sí raa yu s'a ŋko ye? Y'à jwo Kile Jwumpe Semenji i na: «Mpii pi na ma ná Jwumpe Nintanmpe e ke, pire pama lem'à jwó cyeyi puni i†.» ¹⁶ Nka sùpyire puni jye a dá Jwumpe Nintanmpe na me. Nyé yire Kile túnntunji Ezayi à jwo na: «Kafoonji Kile, Jwumpe Nintanmpe wuu à jwo ke, jofoo u à dá pu na ye‡?» ¹⁷ Dániyanji maha ntaa Jwumpe Nintanmpe ndògonji cye kurugo, puru Jwumpe Nintanmpe à fworó Kirisita e. ¹⁸ Yíbigé wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku jye: «Taha Yahutuubii jye a pu ta a lógo me?» Pi à pu lógo ke! Y'à jwo Kile Jwumpe Semenji i na: «Pi à yi§ jwumpe lógo nìŋke cyeyi puni i, yi jwump'à nò dijnyenji nùjyi puni na*.»

¹⁹ Yíbigé wà saha sí n-jà n-pyi ke, kuru ku jye: «Taha Izirayeli shiinbii jye a mpe jwumpe yyaha cè me?» Kile túnntunji Musa mpyi à jwo na Kile à jwo:

* **10:13** Zhoueli 2.32 † **10:15** Ezayi 52.7 ‡ **10:16** Ezayi 53.1

§ **10:18** Cannanyiini ná yinke ná wərigii, cyire kyaa li jye naha ŋke cyage e. * **10:18** Zaburu 19.5

«Supyishinji u nyε yii nyε a u le dá e mε, mii sí uru
yijncyεge lèñε yii e,
yii na supyishinji ngemu sônñi yákili baafee ke, mii
sí uru nàvunñke pyi ku yii ta†.»

²⁰ Ezayi mú à jwo fyagara baa na Kile à jwo:
«Mpii pi mpyi pi mpyi na mii caa mε, pir'à mii nya,
mpii pi mpyi pi mpyi na mii yíbili mε, mii à naye
cyêe pire na†.»

²¹ Nka nde li nyε Izirayeli shiinbii kàmpanñke ke,
Kile à jwo:
«Mii à canmpuni pyi na na cyεge kaan sùpyire t'á,
ntemu ti nyε ti nyε ná pèen'i mε, maa jùññ kyán
ke§.»

11

Kile nyε a cyé Izirayeli shiinbii na mε

¹ Nyε yibige wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku nyε: «Lire e ke Kile à u shiinbii, Izirayeli shiinbii cyé bε?» Mà byanhara bá la! Naha na yε mii yabilinji na nyε Izirayeli shin, maa mpyi Ibirayima tùluge shin, mà fwo-ro Benzama bage e. ² Sùpyire Kile à cwəonrə mà lwó fo ku tasiige e ke, u nyε a pi cyé mε. Nje Kile túnntunñi Eli à jwo Kile á Izirayeli shiinbii kyaa na ke, Kile Jwumpe Semεñi à njemu jwo mà yyaha tí ná yire e ke, yii nyε a yire cè mà? ³ U à jwo: «Kafoonji, pi à mu túnntunmpii bò, maa mu sárayi tawwuyi jya. Mii kanni u à kwôro, pi la na nyε si mii mú bò*.» ⁴ Nka di Kile à u jwə shwə a jwo yε? U à jwo: «Mii à shiin kampwəhii baashuunni (7.000) bégel'a yaha naye mεε na, pire wà nyε a u niñkure

† **10:19** Duterənomu 32.21 ‡ **10:20** Ezayi 65.1 § **10:21** Ezayi 65.2
* **11:3** 1 Saanbii 19.10, 14

sín Baali† taan mε.» ⁵ Lire pyiṅkanni na mú, nijjaa Izirayeli shiinbii paanra na jye wani, Kile à jwə pire na, maa pi cwəənrə. ⁶ Ná u s'à jwə pi na maa pi cwəənrə, pi kapyiṅkii bà cyi à lire pyi l'à pyi mε. Kampyi pi kapyiṅkii fyè u mpyi u wi, li mpyi na sí n-pyi mu à jwo fwotonə na Kile jye, ná lire bà mε, u jye a jwə pi na mε.

⁷ Jye nje mii sí n-jwo ke, yire yi jye: nde Izirayeli shiinbii mpyi na jcaa ke, pi jye a lire ta mε. Mpii Kile à cwəənrə ke, pire pi à lire ta. Pi sanmpil'à pi niṅgyigii waha. ⁸ Yire y'à jwo Kile Jwumpe Seməñi i na:

«Kile à pi yákilibii tò,
maa pi jyiigii pyi cyi jye na jaa mε,
maa pi niṅgyigii pyi cyi jye na núru mε,
fo mà pa nə nijjaa na‡.»

⁹ Saanji Dawuda mú à jwo:

«Njyṅi pi à wwə a lyî ke,
Kile à uru pyi pi á kànhaṅa k'a pi cwôre,
maa u pyi pi á kaṅuṅə sí raa pi cyáan,
lire si mpyi pi kapyiini sàrañi.

¹⁰ Na pi jyiigii cyi wwə, pi àha raa jaa mε,
pi tùbuubii pi kûr'a yaha tèrigii puni i§.»

Izirayeli shiinbii nùmpañke kani

¹¹ Jye yibige wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku jye: «Taha Izirayeli shiinbii sí n-kwôro pi tabu-ruguyɔcwoge e?» Mà byanhara bá la! Pi jcwuy'à

† **11:4** Baali»: Sùpyire ti mpyi a tēen Izirayeli shiinbii ṅkere na ke, pire yasunmbwəhe kà mεge ki. Izirayeli shiinbii nijyahamii mú mpyi a li jwə cū na ku pēre (1 Saanbii 19.18). ‡ **11:8** Duterənəmu 29.4; Ezayi 29.10 § **11:10** Zaburu 69.23-24

pyi kaḥuḥo, ka supyishiḥi sanḥi si nùmpañḥa ta. Lir'à pyi bà yiḥcyege si mpyi si jyè Izirayeli shiinbil'e mε. ¹² Nyε Izirayeli shiinbii ḡgurugonji ká mpyi kaḥuḥo mà kacεñḥii nimbwōhii pyi ḥiḥke na, ka pi ḥcwuḥi si mpyi kaḥuḥo mà supyishiḥi sanḥi pyi u à tōñ nimbwo ta, lire e ke pi puni ká núr'a pa Kile á tēni ndemu i ke, nàkaana baa, là sí n-bâra kacεñḥkii ḥyahaḥi na. ¹³ Yii pi nyε supyishiḥi sanḥi wuubii Yahutuubii shwōhāl'e ke, ná yii e mii nyε na yu. Mii na nyε Yesu tūntunḥo ḡgemu u à tun supyishiḥi sanḥ'á ke. Mii à uru báaraḥi cū ná na cyeyi shuunḥi i, ¹⁴ bà yiḥcyege si mpyi si mpêe mii cìmpyiibii Izirayeli shiinbil'e, lire si pi pìi pyi pi shwō mε. ¹⁵ Kampyi Kile à pi yaha ḥkere na ke, lir'à pyi kaḥuḥo mà Kile ná diḥnyε sùpyire shwōhōḥi yaa, Kile ká núr'a pi bâra uye na tēni ndemu i ke, karigii ḥiḥcεñḥkii cyi sí n-pyi ke, yii sōñḥo cyire na ke. Li sí n-pyi mu à jwo mpii pi mpyi a kwû ke, pir'à núr'a ḥè.

¹⁶ Sùmaḥi ḥiḥcyiḥi u à nō pi à kwōñ ke, uru ká yaha Kile mεε na, u mbyimpe ká ntèḡ'a bwúuru yaa, uru mú na nyε Kile wu. Cige ndire ká yaha Kile mεε na, ku ḥkéḥyi mú maha mpyi u wuyo. ¹⁷ Izirayeli shiinbii na nyε mu à jwo olivye cige, ḥkemu k'à cεnme kerεge e ke, yii supyishiḥi sanḥi sí nyε mu à jwo nyεge funḥo woge. Pi à kerεge woge ḥkéḥyi yà kwōñ, maa nyεge funḥo woge ḥkéḥyi yà kwōñ a pwō yire takwōñyi i, bà yii si mpyi si ku tunmpe pà ta mε. ¹⁸ Lire e ke ma hà raa ḥkéḥyi ḥiḥkwōñḥyi fwōhōre si maye pēe mε. Mu aha maye pēe, li cè na mu bà u à ndire yyéēḥe mε, ḥka ndire t'à mu yyéēḥe. ¹⁹ Mu sí n-jà n-jwo na yire ḥkéḥy'á kwōñ, si

mu pwə yi takwənyi i. ²⁰ Sèe mu à jwo. Yi dánabaare kurugo y'à kwə̀n, maa mu pwə yi takwənyi i mu dániyaŋi kurugo. Nka ma hà maye pēe ná lire e mē! Fyá Kile na! ²¹ Kile ká mpyi u jye a jùñaara ta cige yabiliŋi ŋkényi na mē, mu jye a cè na u sí n-jà mu mú pyi amuni mà? ²² Kile kacenni ná u kawaani nimpyiini wíi kē! Mpii pi à cwo ke, u à kawaa pyi pire na, maa kacenne pyi mu na. Maye waha maa ŋkwôro puru ticenmpe e de, lire baare e mu mú sí n-kwə̀n. ²³ Izirayeli shiinbii mú ká fworopi dánabaare e, Kile sí núru pi pwə pi talyege e, naha na ye sí na jye Kile na mà pi pwə sahanŋi. ²⁴ Mu u à kwə̀n jyege olivye cige na mà pa mpwə kerēge olivye cige ŋkényi takwənge e mà ta yii jye ninŋin mē, mu jye a cè a jwo na yire pwəhəmə sí n-taan yi jùŋke na mà tòro mu taan mà?

²⁵ Mii cìmpyiibii, kani l'à ŋwəhə ke, mii la jye yii i lire cè, bà li si mpyi, yii pi jye supyishiŋi sanŋi shiinbii ke, yii àha ŋkwə̀ yiye pyi yákilifee mē. Supyishiŋi sanŋi shiinbii pi sí n-shwə ke, Izirayeli shiinbii pi sí pi niŋgyigigii waha fo sà yaa ná pire e pi à fūŋə. ²⁶ Lire ká mpyi, Izirayeli puni sí n-shwə bà y'à séme Kile Jwumpe Semēŋi i na:

«Shwofoonŋi sí n-yíri Siyən kànhe e,
U sí n-pa Yakuba tūluge shiinbii pyi pi pi toronŋanni
kēenne, pi raa fyáge Kile na.»

²⁷ Yire Kile mpyi a jwo u Jwumpe Semēŋi i na:
«Tunmbyaare mii sí n-le ná pi e ke, tire ti jye nte:
mii sí pi kapegigii yàfa pi na*.»

²⁸ Jwumpe Nintanmpe kàmpañke na, pi à cyé puru na ke, pi à pyi Kile zàmpenmii, ka lire si yii

* **11:27** Ezayi 59.20, 21; 27.9; Zheremi 31.33, 34

pyi yii à tòn ta. Kile pi jcwəənɾəŋi kàmpañke na, pi kyaa saha à táan u á pi tulyeyi kurugo. ²⁹ Naha na ye Kile ká yaage ŋkemu kan ke, u saha jye na kuru shuu me, u à ŋgemu yyere ke, u jye na urufoo cyíge sahaŋki me. ³⁰ Tèni l'e, yii jye a mpyi a Kile jwəməeni cū me, ŋka nume, Izirayeli shiinbil'à cyé Kile na ke, lir'à Kile pyi u à jùñaara ta yii na. ³¹ Lire pyiŋkanni ninuuni na, Izirayeli shiinbil'à Kile jwəməeni yaha, bà li si mpyi, Kile à jùñaara ta yii na pyiŋkanni ndemu na ke, u u jùñaara ta pi na nume mú. ³² Yii li cè na Kile à sùpyire puni yaha ti jwəməe yahare e, si ŋkwò mpa jùñaara ta ti puni na.

Kile yákilifente kani

³³ Ei! Tegəle jye Kile nəfuufente ná u yákilifente ná u jicəŋi na me!

Karigii u à bégel'a yaha ke, wà sà n-jà cyire yyaha cè me.

Wà jye a u kurigii cè me.

³⁴ Y'à séme Kile Jwumpe Seməŋi i na:

«Jofoo u à Kafoonj Kile sònŋore cè ye?

Jofoo u jye u yerəfoonj ye†?

³⁵ Jofoo u à fyâha a yaaga fwoo le u na,

u u mpa urufoo fwooni tò ye‡?»

³⁶ Yii li cè na yaayi pun'à fworó Kile e,

maa mpyi u me na,

maa mpyi u wuyo.

Pèente ti taha u na fo tèkwombaa.

Amiina.

† 11:34 Ezayi 40.13 ‡ 11:35 Zhobu 41.2

12

Naaranjanni nivonni kani

¹ Nyɛ mii cinnpyiibii, ná Kile s'a jùnaara ta wuu na, lire e ke, mii na li caa yii á, yii yiye puni kan u á sáraga nijcɛnnɛ* fiige, nkemu ku nyɛ Kile yahare e, maa ntáan u á ke. Kile pèenjkanni nijcɛnni li nyɛ lire. ² Yii àha raa yii karigii pyi dijyɛ sùpyire wogigii fiige mɛ, nká yii Kile yaha u a yii kêenni, u u yákilii nivonmii kan yii á. Lire ká mpyi, nde li nyɛ Kile nyii wuuni, maa jwɔ, maa ntáan ná cyaga nyɛ a li fô mɛ, yii sí lire cè.

³ Kile à jwɔ mii na maa sífente ntemu kan mii á ke, mà tàanna ná tire e, mii sí yi jwo yii pun'á, yii àha yiye pèe si ntôro mɛ. Yii yiye tírige, fànhe Kile à kan yii á yii dániyañi kurugo ke, yii a yii karigii pyi yii a ntàanni ná kur'e. ⁴ Wuu cyeere na nyɛ ninjin, nká ti yatanjy'à nyaha, yi puni ná yi báara sí u nyɛ. ⁵ Lire pyinjanni na, wuu dánafeebil'à nyaha, nká wuu na nyɛ cyere ninjin Kirisita wwojɛɛge e. Wuu pun'à pwɔ pwɔ wuye na. ⁶ Kile à jwɔ wuu na, maa màkanyi njemu kan wuu á wuu a báare ke, yir'à nyaha. Kile túnnture njwuñi màkange nyɛ ngemu á ke, urufoo u a ti yu u tàanna ná u dániyañi i. ⁷ Dánafeebii ntègenji màkang'à kan ngemu á ke, urufoo u a pi tère. Ngemu wogo ku nyɛ na kàlañi kaan sùpyir'á ke, urufoo u a lire pyi. ⁸ Yɛɛge màkang'à kan ngemu á ke, urufoo u a sùpyire yɛɛge. Sùpyire nkannji màkange nyɛ ngemu á ke, urufoo u a sùpyire kaan sèl'e. Yyahe yyére shingire màkang'à kan ngemu á ke, urufoo u a ti

* **12:1** Pii maha jwo: «sáraga nyii wogo».

pyi ná sèl'e. Kanhamafeebii ntèggeni màkang'à kan ngemu á ke, urufoo u a li pyi ná funntange e.

⁹ Tàange sèe woge ku pyi yii ná yiye shwàhàl'e, yii a kapegigii fún, yii i ñkwôro yii a kacennkii pyi. ¹⁰ Tàange ku maha mpyi cinnmpyiibii ná piye shwàhàl'e ke, kuru ku pyi yii shwàhàl'e. Shin maha shin u a li caa si mpyi shincyiiñi sí raa pi sanmpii père. ¹¹ Yii àha mpyi sàafee mε, yii pyi màbanfee. Yii a báare Kafoonji á ná yii zòmpyaagii puni i. ¹² Sònnòre tatahage ku ñye yii á ke, yii pyi funntange e kuru kurugo. Yii funñyi ñíñe yyefuge tèni i, yii yiye waha Kileñarege na. ¹³ Yaayi kuunji u ñye yii cinnmpyiibii dánafeebii na ke, yii yire kan pi á, yii raa nàmpwuunbii cwôre yii a ñwàge yii pyenyi i.

¹⁴ Mpii pi na yii kyéreege ke, yii a jwó leni pir'á. Yii àha pi lánja mε, yii a jwó leni pi á. ¹⁵ Mpii pi ñye funntange e ke, yii pyi funntange e ná pire e; mpii pi na mεε súu ke, yii a mεε súu ná pire e. ¹⁶ Yii yii sònnòre pyi niñkin, yàmpeene kà mpyi yii e mε, yii yiye tírige, yii àha yiye yaha yákilifee mε.

¹⁷ Yii àha kapii fwoo tò ná kapil'e mε, yii yiye waha yii raa kacennji pyi sùpyire puni na. ¹⁸ Yii fànha le bà yyeñinke si mpyi si ñkwôro yii ná pi sanmpii shwàhàl'e, kampyi lire sí n-jà n-pyi mε. ¹⁹ Mii ntàannamacinnmpyiibii, wà ká yii mùmpenmε pyi, yii àha yii wuuni ñkoonji láha mε, yii li yaha Kile á. Yii li cè na y'à sémε Kile Jwumpe Semeni i na: «Mii u sí yii túbileni kòrò, mii u sí yii ñkoonji wwû†.» Kafoonji Kile u à jwo amuni. ²⁰ Y'à jwo mú na: «Katege ká mpyi mu zàmpenñi na, ñjyì kan u á.

† 12:19 Duterennomu 32.35

Byage ká mpyi u na, lwəhə kan u á. Mu aha lire pyi, li maha mpyi mu à jwo nəŋkyanhii mu à wwû u nùŋke e†.» ²¹ Ma hà kapegigii mpyiŋi lage yaha ku fànha ta ma na mε, maye waha ma a kacəŋŋkii pyi, ma a fànha ta kapegigii mpyiŋi na.

13

Dánafeebil'à yaa pi piye tîrige fành'á

¹ Sùpyire pun'à yaa ti tiye tîrige fành'á, jaha na ye fànha jye wani, ŋkemu k'à tìŋe Kile pàama mε, fànhafeebii pi jye ke, Kile u à pi tìŋe. ² Lire e ke ŋgemu u à cyé fànhafeebii wuyi na ke, urufol'à cyé Kile wuyi na mú. Mpii pi à cyé amuni ke, pire maha jçèegeŋi pyi u à nɔ piye na. ³ Mpii pi na kacəŋŋkii pyi ke, pire jye na fyáge fànhe yyaha na mε, mpii pi jye pi jye na kacəŋŋii pyi mε, pire pi maha fyáge ku yyaha na. Kampyi mu la jye s'a fyáge ku yyaha na mε, ta kacəŋŋii pyi. Lire ká mpyi, mu sí ŋkèe ta. ⁴ Fànhafeebii na jye Kile báarapyii yii tɔŋŋi kurugo. Ná mu jye na kacəŋŋii pyi mε, mu sí raa fyáge pi na, jaha na ye kàshikwənyaage jye pi cye e tawage e mε. Kile báaraŋi na pi jye s'a kapegigii pyifeebii kapyiŋkii ŋkooŋi wwû pi na. ⁵ Lire e ke sùpyir'à yaa ti tiye tîrige fành'á. Yyefuge pi maha ntège sùpyire na ke, pi àha li pyi kuru yyaha na kanna mà dε, ŋka pi li pyi, jaha na ye li kun'à tíi.

⁶ Lire na yii na múnalwəore sàrali mú. Mpii pi maha ti shuu ke, Kile u à pire yaha uru báaraŋi na, pi raa u pyi pi a jwəge. ⁷ Shin maha shin à yaa ná ndemu i ke, yii lire kan u á. Shinj'á yii à yaa yii a

† 12:20 Taanliŋkii 25.21, 22

múnalwǝre kaan ke, yii a ti kaan ur'á. Cùuy'à yaa y'a ŋkaan ŋgemu á ke, yii a yi kaan ur'á. Shinji na yii à yaa yii a fyáge ke, yii a fyáge uru na. Shinji yii à yaa yii a mpère ke, yii a uru père.

⁸ Tàange baare e, yafyin kà zii mpyi yii ná yii supyiŋɛbii shwǝhǝl'e mɛ. Ŋgemu u à sùpyire sannte kyaa táan uy'á ke, urufoo na Kile Saliyaŋi kurigii puni jaare. ⁹ Yii li cè na nje y'à jwo Kile Saliyaŋi i na: «Ma hà zinni ná wabɛɛ cwo e mɛ, ma hà sùpya bò mɛ, ma hà nàŋkaaga pyi mɛ, ma hà ma supyiŋɛŋi cyeyaage nyipɛɛn pyi mɛ*» ke, yire ná Saliyaŋi kapyaaгии sannkil'à lwó a pwǝ nde kabilini na: «Ma shinŋɛŋi kyaa táan may'á ma yabilini fige†.» ¹⁰ Tàange ká mpyi ŋgemu i ke, urufoo nyɛ na kawaa pyi u shinŋɛŋi na mɛ. Nyɛ mu aha sùpyire sannte kyaa táan may'á, mu à Kile Saliyaŋi kurigii puni jaara.

Wuu bégele, wuu a wuu Kafooji cannuruge sigili

¹¹ Yii mpe lóg'a tara, tɛni i wuu nyɛ numɛ ke, yii à lire cè. Tɛn'à nǝ wuu jè a yíri ŋǝmpe na, jaha na yɛ tɛni i wuu à jyè Kile kuni i ke, wuu à zhwoŋi byanhara numɛ mà tòro lire tɛni na.

¹² Numpilag'à nǝ cyage e, nyɛge na ŋko raa múru. Lire e ke wuu numpire karigii jwǝ yaha, wuu bèɛnmpe kàshikwǝnyaayi le wuye na. ¹³ Wuu a jaare ntiŋi i, bà sùpyaŋi maha jaare canŋke e mɛ. Wuu láha njyintoroŋi ná sinmbyaani ná jacwǝre ná silegebaare ná yukwǝnni ná yijcyɛge na. ¹⁴ Yii Kafooji Yesu Kirisita pyiŋkanni lwó yii karigii puni i, yii àha raa yii cyeere nyii karigii pyi mɛ.

* **13:9** Ekizodi 20.13-15, 17; Duterɛnǝmu 5.17-19, 21 † **13:9** Levitike 19.18

14

Dánafeebii nyε a yaa pi a piye cêεge mε

¹ Mpii pi nyε pi sàha fànha ta Kile kuni i mε, yii pire cùmu lemε jwɔ, yii àha raa pi jwumpe cyige mε. ² Wà na nyε wani, ur'à cè a jwo na uru sí n-jà raa yalyire puni lyî, wà sí nyε wani ηgemu u nyε u sàha fànha ta Kile kuni i mε, faayaayi kanni uru na lyî. ³ Nge u nyε na yi puni lyî ke, uru kà raa yi puni lyimbaafoonji fare mε, yi puni lyimbaafoonji mú kà raa yi puni lyifoonji fwóhore mε, jaha na ye Kile à jεε uru na mú. ⁴ Di mu nyε na maye sônñi maa wabere báarapyi cêεge ye? U à báaracennε pyi yo, u nyε a báaracennε pyi mà yo, mu kuro nyε yire e mε, u ná u jùñufoonji shwóhól'e yire nyε. U mú sí báaracennε pyi, jaha na ye síñi na nyε Kafoonji na mà lire pyi. ⁵ Wà maha canmpyaagii cyii sônñi na cyir'à jwɔ mà tòro cyi sanñkii na, wabere sí i sônñi na canmpyaagii pun'à tàanna. Shin maha shin u u sônñonñkanni yaha li pyi sèe. ⁶ Shinñi u à canñke kà pwóonñ canñyi sanñyi na ke, urufoo maha lire pyi Kafoonji pèente kurugo. Shinñi u nyε na yalyire puni lyî ke, uru mú na lire pyi Kafoonji pèente kurugo, jaha na ye u maha fwù kaan Kile á ti kyaa na. Shinñi u nyε u nyε na yalyire puni lyî mε, uru mú maha lire pyi Kafoonji pèente kurugo, jaha na ye uru mú maha fwù kaan Kile á. ⁷ Sèenji na, wuu wà tufiige nyε na u shìñi pyi uye kurugo mε, wuu wà mú sí nyε na ηkwûu uye kurugo mε. ⁸ Mà wuu yaha shì na, wuu nyε Kafoonji wuu, wuu mú sí ká ηkwû, wuu na nyε Kafoonji wuu. Lire e ke wuu nyε shì na yo, wuu à kwû yo, wuu na nyε

Kafoonji wuu. ⁹ Lire kurugo Kirisita à kwû maa jè si mpyi kwùubii ná nyii wuubii Kafoonji.

¹⁰ Nyε mu wi ke, jaha na mu nyε na ma cìmpworonji cêεge yε? Mu sí wi ke, jaha na mu nyε na ma cìmpworonji fare yε? Wuu shin maha shin sí Kile yibige jwə shwə canŋka.

¹¹ Kafoonji Kile à jwo u Jwumpe Semεnji i na:

«Mii nyii wunji u nyε,
sùpyire puni sí raa niŋkure sínni mii yyahe taan,
pi puni sí raa mii pêre* .»

¹² Lire pyiŋkanni na, wuu shin maha shin sí u kapyiŋii yyaha jwo Kile á.

Yii àha raa yii cìmpyiibii jùŋə kyáŋge me

¹³ Nyε wuu wuye jεεεgeni jwə yaha, yii àha yaaga yaha yii cìmpworonji yyaha na si u yyaha kwəŋ, lire nyε me si u pyi u cwo me. ¹⁴ Mii à li cè maa dá li na, na Kafoonji Yesu barag'e, yaage kà tufiige nyε a jwəhə me. Ŋka wà ha ŋkemu pyi na k'à jwəhə ke, kuru maha jwəhə urufol'á. ¹⁵ Mu aha jεcè na mu shinŋεεnji sí jîge mu yalyige na, ma hà ku lyî u nyii na me, ná lire bà me, mu sí tãange kuni yaha u kãmpañke na. Mu cìmpworonji kurugo Kirisita à kwû ke, ma hà mpyi kaŋuŋə si u jùŋə kyán yalyire kurugo me. ¹⁶ Ma hà ma mege yaha ku kèεge yaaga kurugo, na k'à táan mu á me. ¹⁷ Yii li cè na Kile Saanre kani nyε a yyaha tíi ná njyŋi ná yabyεere e me, ŋka Kile Munaani maha ntiiŋi ná yyeyiŋke ná funntange ŋkemu kaan ke, ná yire e t'à yyaha tíi. ¹⁸ Shinji u nyε na báare Kirisita á lire pyiŋkanni na ke, urufoo kyaa li maha ntáan Kile á, sùpyire mú maha urufoo kêre.

* **14:11** Ezayi 45.23

19 Nyε nde li sí yyeyinjke kan wuu á, si wuu pyi wuu fánha ta wuu ná wuye shwəhəl'e Kirisita kuni i ke, wuu wuye waha lire na. 20 Ma hà Kile báarañi kèεge yalyire jùñə taan mε. Sèe wi, yalyire pun'à jwə, ñka ntemu njyì sí n-jà n-pyi kañuñə si mu cìmpworonji jùñə kyán ke, tire njyìñi nyε a jwə mε. 21 Kyara yo, sinmbyaa yo, yaaga maha yaaga ku sí n-jà n-pyi kañuñə si mu cìmpworonji jùñə kyán ke, kuru yaha wani, lire l'à pwórə. 22 Nde mu nyε na sônñi mà yyaha tí ná ñke cyage e ke, lire yaha mu ná Kile shwəhəl'e. Shinñi u nyε u funñke nyε a cεenne ná u kapyiinñkil'e mε, uru wuun'à jwə. 23 Ñka mu funñke ká jεenne yalyige kà njyì na, maa núr'a ku lyî, Kile sí mu cèεge, ñaha na ye mu nyε a li pyi ná dániya e mε. Kani sí li nyε li nyε a pyi ná dániya e mε, lire maha mpyi kapii.

15

Dánafeebil'à yaa pi piye cùmə lemε jwə

1 Wuu mpiimu pi à fánha ta Kile kuni i ke, mpii pi nyε pi sàha fánha ta l'e mε, wuu pi fánhancyereere karigii kwú wuye e. Wuu àha raa wuu nyii karigii kanni caa raa mpyi mε. 2 Shin maha shin à yaa u a u shinñeñi nyii kariii pyi jcyiimu cyi sí là jwə u na, si u pyi u a sì yyaha na Kile kuni i ke. 3 Yii li cè na ali Kirisita nyε a u yabilinji nyii wuuni pyi mε, mà tàanna ná yi jwuñkanni i Kile Jwumpe Seməñi i na: «Mpii pi à mu faha ke, mii pirefel'à faha*.» 4 Yaaga maha yaaga ku mpyi a séme fo tèeməni i Kile Jwumpe Seməñi i ke, yire pun'à séme si wuu kâla, bà wuu zòompii si mpyi si ntàra, wuu u wuye

* 15:3 Zaburu 69.10

waha, wuu u sònnjore tatahaga ta me. ⁵ Kile u maha wuu pyi wuu a wuye waha, maa wuu zòompìi taali ke, uru u yii sònnjore pyi ninjin, bà Yesu Kirisita nyε na li caa me, ⁶ bà wuu puni si mpyi si wuu Kafoonji Yesu Tunji Kile pēe ná yákili ninjin ná mεε ninjin i me. ⁷ Bà Kirisita à yii cùmu lemε jwə me, yii a yiye cùmu lemε jwəge amuni, lire sí pèene taha Kile mege na. ⁸ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, Kirisita à pyi Yahutuubii báarapyi, jwəmyahigii Kile à lwó pi tulyey'á ke, bà cyire si mpyi si fūnnjə me. Lir'à li cyēe na Kile ká ndemu jwo ke, u maha lire pyi. ⁹ U kapani jùnjke ku nyε mú, bà supyishinji sanji si mpyi s'a Kile pēre u kacennkii kurugo bà y'à séme Kile Jwumpe Semenji i na:

«Lire kurugo mii sí mu pēe supyishinji sanji shwəhəl'e,

mii sí mεε cēe si mu kêe†.»

¹⁰ Y'à séme mú na:

«Supyishinji sanji puni, yii pyi funntange e ná Kile shiinbil'e sijcyan‡.»

¹¹ Y'à nūr'a séme mú na:

«Supyishinji puni, yii a Kafoonji kêre.

Sùpyire puni, yii a u pēre§.»

¹² Kile tūnnunnji Ezayi mú à jwo na:

«Sùpya sí n-pa n-fworo Zhese tūluge e, u sí n-pa n-yîri si mpyi supyishinji sanji jùnjufoonji, pi mú sí pi sònnjore taha u na*.»

¹³ Kilenji u maha sònnjore tatahage kaan ke, uru u funntanga nimbwəhə ná yyejinjke kan yii á, yii dáníyanji kurugo, bà li si mpyi jwəmεeni u à lwó

† 15:9 2 Samuweli 22.50; Zaburu 18.50 ‡ 15:10 Dutereno mu 32.43 § 15:11 Zaburu 117.1 * 15:12 Ezayi 11.10

wuu á ke, Kile Munaani fàñhe si yii pyi yii yii sònñore taha lire na sèl'e mε.

Poli báarañi pyiñkanni

¹⁴ Mii cìnmpyiibii, nde li jye yii kàmpañke ke, mii à sàa li cè na yii à sàa yiye yaha cènmppe mpyiñi laage e, jçèñi sèe wuñi mú sí na jye yii e, na yii sí n-jà raa yiye yeεge. ¹⁵ Nka ñge letεñi i, mii à naye waha maa karigii cyi séme si yii funjyi cwo cyi na. Mii à lire pyi, ñaha na ye Kile à jwə mii na, ¹⁶ maa mii pyi Yesu Kirisita báarapyi supyishñi sanñi shwəhəl'e. Jwumpe Nintanmpe ñjwuñi báarañi mii jye na mpyi ke, uru na jye mu à jwo sáragawwu báara, mpii pi jye pi jye Yahutuu mε, bà pire si mpyi si mpyi sáraga fiige ñkemu k'à táan Kile á, ka Kile Munaani si ku yaha kuye kanna na, uye mεε na ke. ¹⁷ Lire e ke Yesu Kirisita wwoñεεge kurugo, mii sí n-jà raa ñkwəhəli ná na báarañi nimpyiñi i Kile á. ¹⁸ Sèñi na, mii aha a si yaaga jwo, nde Kirisita à pyi mii cye kurugo ke, lire kanni mii maha jwo. Mpii pi jye pi jye Yahutuu mε, u à mii tège, maa pire pyi pi à ñen'a Kile jwəmεñi cū mii jwumpe ná mii kapyiñkii cye kurugo. ¹⁹ Lir'à pyi kacyeenñkii ná kakyanhala karigii cye kurugo, Kile Munaani sífente funñke e. Lire pyiñkanni na, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kirisita kani i ke, puru kàmpañke na, mii à sàa báarañi pyi mà nə u tεgeni na mà lwó Zheruzalemu kànhe e mà sà nə Iliri kùluni puni i. ²⁰ Kirisita kyaa sàha jwo a ñya cyeyi ñjemu i mε, mii à naye waha maa Jwumpe Nintanmpe jwo yire cyeyi i, bà li si mpyi, mii àha ñkwə raa wà fyè tare mε. ²¹ Nka l'à pyi mu à jwo bà y'à séme Kile Jwumpe Semεñi i na:

«U kyaa nyε a jwo mpiimu á mε, pire sí u nya,
Mpii pi nyε pi nyε a u kyaa lógo mε, pire sí u cè†.»

²² Nyε lire l'à sàa mii tεgele kwòn fo tooyo
niñyahay'e yii yyére zhèñi na.

²³ Nyε numε, mii báarañ'à kwò naha ñcyii
kùligil'e. Ná cyi naha a yyee lada kwò, mii la
mpyi si sà fworó yii na, ²⁴ mii niñkareñi Esipañi
kìni i, mii sí n-yyére si tère pyi yii yyére. Mii aha
a ñkèεge, yii i na tège bà mii si mpyi si nò wani
mε. ²⁵ Ñka mii sí n-fyânha n-shà Zheruzalému i,
Kile wuubii pi nyε wani ke, mii sí n-sà ntège kan
pir'á. ²⁶ Yii li cè na dánafeebii pi nyε Masedoni ná
Akayi kùligil'e ke, pir'à cyeyi wà yiye na si ntège
Zheruzalému dánafeebii fòñafeebii tège. ²⁷ Pi à li
lwó piye e si pi tège, ñka sèenji na, pi ná li mpyiñ'à
yaa, ñaha na ye pi nyε Yahutuu mε, ñka Jwumpe
Nintanmpe pu nyε nàfuu fiige Kile maha ñgemu
kaan ke, Zheruzalému Yahutuubii dánafeebil'á pi à
puru ta. Lire e ke pi aha pi tège ná pi cyeyaayi i,
lire na nyε pi nimpyii. ²⁸ Nyε mii aha cyire karigii
cwəənrə, maa uru wyérenji kan, mii sí n-tòro yii
yyére s'a wá Esipañi kìni i. ²⁹ Mii mú s'à li cè na mii
aha nò wani yii yyére, Kirisita sí jwóni lwó wuu na
sèe sèl'e.

³⁰ Nyε mii cìnmpyibii, ná wuu sí nyε Kafoonji
Yesu Kirisita wuu, Kile Munaani s'à wuu pyi wuu
u wuye kyaa táan wuy'á, mii na li caa yii á, yii
raa Kile ñáare mii á na zhìleni na, ³¹ Zhude kùluni
shiinbii pi nyε pi nyε Kile kuni i mε, bà mii si mpyi si
shwə pire na, ntègeñi mii sí sà n-kan Kile wuubil'á
Zheruzalému i ke, pi i ñεε uru na ná funntange e

† 15:21 Ezayi 52.15

mε. ³² Lire ká mpyi, Kile ká jεε, mii funntanga wuñi sí nɔ yii yyére, mà bâra lire na, yii sí màban le mii i. ³³ Yyeñiñkefoo Kile u pyi ná yii puni i. Amiina.

16

Poli à u ceveebii shéere

¹ Mii sí wuu cìmpworocwoñi Febe kyaa jwo yii á, metangafoo u jye u wi, Sannkere dánafeebii kurunke tegefooñi wà wi. ² U aha nɔ yii yyére, yii i u cùmu lemε jwə Kafoonji mege kurugo, mu à jwo bà l'à yaa l'a mpyi Kile wuubii shwəhəl'e mε. U aha ntègε cya yii á kyaa maha kyal'e ke, yii u tégε. U yabiliñ'á shinjyahara tégε mà cye cyán mii yabiliñi na.

³ Yii Pirisili ná Akilasi shéere. Pire na jye mii báarapyjεε Yesu Kirisita báarañi i. ⁴ Pire mpyi na ηko si mpəɔn pi múnahigil'e mii wuuni zhwoñi kurugo. Mii kanni bà u jye na pi kêre mε, supyishiñi sanñi dánafeebii kurujyi puni mú na pi kêre. ⁵ Dánafeebii pi maha piye bínnini pi pyenge e ke, yii pire shéere mú. Yii mii ntàannamacinmpworonji Epayineti shéere. Uru u à pyi shincyiiñi mà dá Kirisita na Azi kùluni i. ⁶ Mariyama u à báarajyahage pyi yii á ke, yii uru shéere. ⁷ Yii Andoronikusi ná Zhuniyasi shéere. Mii ná pire jye supyishi niñkin, wuu à pyi kəsuj i sijcyan. Pi mey'á fworro səl'e Yesu tūntunmpii shwəhəl'e, pi mú à jye Kirisita kuni i mii yyaha na.

⁸ Yii Anpiliyasi shéere, mii ntàannamacinmpworo wi Kafoonji wwojεεge e. ⁹ Yii Urubən shéere, wuu báarapyjεε u jye ure Kirisita báarañi i, yii i mii ntàannamacinmpworonji Sitasisi shéere. ¹⁰ Yii

Apeləsi shéere, ur'à jee yyefuge na Kirisita mege kurugo. Yii Arisitobuli pyenge shiinbii shéere. ¹¹ Yii mii cìmpworonañi Erōdiyōn shéere. Narisisi pyenge shiinbii pi à dá Kafoonji na ke, yii pire shéere. ¹² Yii Tirifeni ná Tirifosi shéere, pire cyeebii shuunniñi na báarañi pyi Kafoonji á. Yii mii ntàannamacìmpworocwoñi Perisidi shéere, ur'à uye kan Kafoonji báarañ'á sèl'e. ¹³ Yii Kafoonji niñcwōnrōñi Urufusi ná u nuñi shéere, mii nu mú u jye ure. ¹⁴ Yii Aseñkiriti ná Filegōn ná Erimesi ná Patorobasi ná Erimasi shéere, cìmpyibii sanmpii pi jye ná pi e ke, yii pire puni shéere mú. ¹⁵ Yii Filologi ná Zhuli ná Nere ná u cìmpworocwoñi shéere mà bâra Olenpi na. Dánafeebii sanmpii pi jye ná pi e ke, yii pire puni shéere. ¹⁶ Yii a cìmpworogo fwūñi kaan yiy'á ná funñcēñi i, Kirisita dánafeebii kuruyi pun'à yii shéere.

Yereyi nizanñyi

¹⁷ Mii cìmpyibii, mpai pi maha ma ná ndàhalanji i dánafeebii shwōhōl'e, maa pi wuruge, maa ntūñke taha wuu kàlanji na ke, mii na li caa yii á, yii a yiye kàanmucaa pire na. ¹⁸ Wuu Kafoonji Kirisita á bà tire sūpyire jye na báare me, pi fucērigil'á pi maha báare. Mpii pi jye pi sàha ñkwō a fànha ta Kile kuni i me, pi maha pire wuruge ná jwuntanmpe ná kàyituwōgore e. ¹⁹ Yii pi ke, yii à Kafoonji jwōmēeni cū pyiñkanni ndemu na ke, sūpyire pun'à lire cè. Lire e ke mii funntanga wuñi u à sii yii kurugo. Mii na li caa yii á, yii pyi yákilifee, yii raa kacēñii pyi, yii i láha kapegigii na feefee. ²⁰ Jye li saha si mō me, yyēñiñke kanvoonji Kile sí Sitaanniñi tīrige n-cyán yii a fwōonji ná yii tooy'e. Wuu Kafoonji

Yesu Kirisita u jwə yii na, u u yyeññke kan yii á.
²¹ Mii báarapyññeññi Timəti à yii shéere. Lusisi ná Zhasən ná Sosipateri à yii shéere, mii ná pire mpíi na nyε shinnuu. ²² Nyε mii Teritusi u à Poli tég'a ñge ləterəññi séme ke, mii mú à yii shéere Kafoonji wwoññe e. ²³ Gayusi yyéere mii nyε nàmpəñnte na ke, ur'à yii shéere. Uru yyéere dánafeebii maha piye bínnini mú. Kànhe wyéremaraññi Erasiti ná wuu cìmpworonji Karitusi à yii shéere.

[²⁴ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u jwə yii na, u u yyeññke kan yii á. Amiina.]

²⁵ Wuu pèene taha Kile na. Jwumpe Nintanmpe mii nyε na yu Yesu Kirisita kyaa na yii á ke, sí na nyε Kile á mà puru pyi pu fànha kan yii á. Puru cye kurugo, Kile à u kañwəhəni cyêe, u mpyi a lire ñwəhə mà lwó fo dijnyəññi téesiini i. ²⁶ Numε, l'à yige bəenmpe na. Nyε Kile tūñntunmpii sémebii cye kurugo, mpíi pi nyε pi nyε Yahutuu mε, pire pun'à lire kañwəhəni cè. Kilenji u nyε wani fo tēekwombaa ke, uru u à li kuni kan, bà sùpyire puni si mpyi si dá uru na s'a uru pēere mε.

²⁷ Kile kanni u nyε yákilifoonji ke, pèente ti taha u na tērigii puni i Yesu Kirisita cye kurugo fo tēekwombaa. Amiina.

KILE JWUMPE SEMENI JWUMPE NINTANMPE
New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41